

60273f

EL TIEMPO

Laiikas

GRUODIS - DICIEMBRE 1949 — II. METAI — Nr. 12 (16)

AUSROS VARTU
DIEVO MOTINA

“LAIKO RĖMĖJAI”

“LAIKO” GARBĖS LEIDĖJAI

Jonas Aukštikalnis, Moterų ir Mergaičių Dr-ja “Birutė”, Emilija ir Antanas Brazilai, Emilija Čekauskienė, Katalina ir inž. Jonas Čekanauskai, Konstancija Deveikienė, Bronius Eidukonis, Adolfina M. Geigaitė ir Juozas P. Šulnis, Laimutė E. Šlapelytė - Graužinienė ir Dr. Kazimieras Graužinis, Lietuvos Nepaprastas Pasiuntinys ir Įgaliotas Ministras Pietų Amerikai, ADELĖ ir VINCAS GRIGAIČIAI, Ona Kasparienė, Labdaros Dr-ja, Juozas Musteikis, inž. Jonas Ramanauskas, Pranas Ramanauskas, Paulina ir Vladas Urbiečiai.

ADELĖ IR VINCAS GRIGAIČIAI yra šio “LAIKO” nr. Garbės Leidėjai. Gimęs ir augęs 40 ha tėvų ūkyje Raginėnų km., Šėduvos valsč., 1928 m. Vincas Grigaitis atvyko į Argentina. 1930 m. vedė Adelę Jelinskaitę, kilusią iš tos pačios vietos Lietuvoje. Nuo pat pradžios gyvendami pažangiajame San Martin rajone Buenos Airese, pp. Grigaičiai savo pastovaus darbo ir pavyzdingo gyvenimo sutaupomis įsigijo patogų namą (chalet) su sodu (quinta) San Martin'e ir kitą sklypą Adrogué rajone. Vienturtė pp. Grigaičių duktė Adelė yra baigusi komercijos institutą, puikiai moka lietuvių, ispanų ir anglų kalbas ir turi gerą tarnybą žymioje vokiečių firmoje. Gyvai dalyvaudami vietos lietuviškajame gyvenime, pp. Grigaičiai jau ne pirmą kartą savo žymia auka paremia kultūrinius kolonijos reikalus.

Reikšdamos širdingą lietuvišką padėką, “LAIKO” Redakcija ir Administracija sveikina pažangiąją pp. Grigaičių šeimą ir linki jai visuomet likti lietuviško susipratimo ir šviesios pažangos pavyzdžiu mūsų kolonijoje.

NAUJAS “LAIKO” GARBĖS RĖMĖJAS

Argentinijos Jaunimo “VYČIŲ” Klubas savo metinės šventės proga “LAIKO” leidimui paaukojo 120 pežų. Už taip vertingą paramą “LAIKO” Redakcija ir Administracija širdingai dėkoja Vyčiams ir linki po savo patrijotiška vėliava suburti ko daugiausia idealaus jaunimo ne tik Buenos Aires ir Avellanedoje, bet ir tolimesnėse lietuvių kolonijose.

NAUJI “LAIKO” RĖMĖJAI

Skelbiame sekančius naujuosius mūsų laikraščio Rėmėjus (skaičiai reiškia pežus):

Juozas Petronis (Berisso) 20, Pranas Jurevičius 10, Juozas Sabaliauskas 6, Ona Kesylienė 5, Telesforas Mikalauskas, 5, Vaclovas Rymavičius 5, Stasys Stanaitis 5, Albina Ainoris (Berisso) 2, Marija Zujutė (Berisso) 2, ir Antanas Liaudenskis 5.

Visiems paskelbtiesiems ir nepaskelbtiesiems “LAIKO” Rėmėjams Redakcija ir Administracija taria nuoširdų lietuvišką ačiū.

PAIESKO

JUOZO ŠVABAUSKO, gim. 1924 m. Sudvajiškių km., Pavičiūnų valsč., jo tėvas Kazimieras Švabauskas. Žinantieji jo adresą prašomi pranešti “LAIKO” Redakcijai.

PAMALDOS AUŠROS VARTŲ BAŽNYČIOJE MENDOZA — BRASIL, AVELLANEDA

Sekmadieniais ir šventadieniais šv. Mišios 7, 8, 9 val. Lietuviška Suma su pamokslu 10.30 val. Šiokiadieniais šv. Mišios 7 val., kitomis valandomis — pagal užsakymą. Sekmadieniais 16.30 ir penktadieniais 19.30 val. — rožančius su palaiminimu. Paskelbtųjų šv. Mišių ir pamaldų metu yra klausoma išpažinties. Norintieji kitu metu atlikti išpažintį ar gauti kitą kokį patarnavimą, kreipiasi tiesiog į parapijos raštinę.

Gruodžio 24 d. lygiai 24 val. naktį — iškilmingos Bernelių Mišios. Valanda prieš tai jau pradedamos giedoti tradicinės kalėdinės giesmės, dalyvaujant 2 chorams.

Gruodžio 25 d. 10.30 val. — iškilminga Suma su šventiniu pamokslu.

DĖMESIO!

DĖMESIO!

Gruodžio 25 d. Lietuvių Aušros Vartų Parapijoj vyksta pilnas visokiausių pramogų, progų ir pasiilksminimų tradicinis

KALĖDINIS LIETUVIŠKAS JOMARKAS

Visi kviečiami dalyvauti su šeimomis, kaimynais ir pažįstamais. Bus progos susitikti su seniai matytais bičiuliai. Pradžia 17 val. Su šokiais.

LIETUVIAI BERNIUKAI IR MERGAITĖS VISAME PASAULY SKAITO

E G L U T Ę

mėnesinį mažųjų laikraštį.

EGLUTĖ redaguoja vaikų rašytojas VYTĖ NEMUNĖLIS.

EGLUTĖ laidžia LIETUVIŲ KULTŪROS INSTITUTAS.

EGLUTĖ jungs visus lietuvių vaikus į vieną lietuvišką šeimą, augančią Lietuvos laisvei ir gerovei.

EGLUTĖ bus lietuviško žodžio mokykla visame laisvame pasaulyje.

EGLUTĖ duos gražių apsakų, aprašymų, pasakų, poezijos, didžiųjų žmonių biografijų, istorijos ir geografijos rašinių apie Lietuvą, Šiaurės Ameriką, Pietų Ameriką, Kanadą, Angliją ir kitus kraštus, kur tik yra bent viena lietuviška šeima.

EGLUTĖJE bus korespondencijų, galvosukų, juokų, pačių skaitytojų kūrybos skyriai.

EGLUTĖJE bendradarbiauti kviečiami mėgiamiausi vaikų rašytojai ir žymūs auklėtojai-pedagogai.

EGLUTĖ bus iliustruota vaizdais iš Lietuvos, iš pasaulio ir iš vaikų gyvenimo. Jos kiekvienas numeris bus papuoštas nauju viršeliu.

EGLUTĖS 1 nr. išeina prieš Kalėdas.

Visi, norintieji EGLUTĖ skaityti ar plautinti, prašomi pranešti savo adresą. Siuntinėsimės skolon. Atsiskaitysite vėliaus.

EGLUTĖS adresas: B. Brazdžionis, 107 Concord Str., Lawrence, Mass. USA.

EL TIEMPO Laikas

MĖNESINIS LIETUVIŲ ŽURNALAS
REDAGUOJA REDAKCINĖ KOLEGIJA

REVISTA MENSUAL LITUANA
Director Responsable: Pbro. Casimiro Vengras
Redakcija ir Administracija: Mendoza 2280,
Avellaneda — Buenos Aires — T. E. 20 - 9027.
Prenumerata: Argentinoje metams 10 pezu,
atskiras nr. 1 pezas. — Urugvajuje metams 4
Urugv. pezai. — Kitur — metams 2 doleriai.

Gruodis - Diciembre 1949 — II. m. — Nr. 12 (16)

LINKSMŲ KALĖDŲ ŠVENČIŲ IR LAIMINGŲ NAUJŲJŲ 1950 METŲ

*savo garbės leidėjams, bendradarbiams,
rėmėjams, platintojams ir skaitytojams*

linki

“LAIKO” REDAKCIJA IR ADMINISTRACIJA

“LAIKAS”

PAKELIUI Į SAVAITRAŠTĮ

Prieš pusantrų metų išėjusiame pirmajame “LAIKO” numeryje buvo pasakyta, kad “LAIKO” tikslas yra pasidaryti kiekvieno lietuvio skaitomu savaitraščiu. Vienintelė sąlyga šitam tikslui pasiekti buvo ir yra “LAIKO” skaitytojų augimas ir jų parama.

Šiandien su dideliu pasitenkinimu galime teigti, kad dar nė vienas lietuvių laikraštis Pietų Amerikoje per taip trumpą laiką nesu-silaukė tiek skaitytojų ir jų paramos, kaip “LAIKAS”. Jo garbės leidėjų pavyzdys neturi sau lygaus iševivijos istorijoje ir gali būti lyginamas su istorine knygnešių misija, paskleidusia gimtąjį spausdintą žodį žiaurių okupantų naikinamos ir blaškomos tautos tarpe.

Šitaip savo skaitytojų remiamam “LAIKUI” atėjo metas tesėsi savo pažadus. Todėl pranešame, kad nuo Naujųjų 1950 metų mūsų laikraštis išeis žymiai padidintas ir savo skaitytojus lankys dukart į mėnesį. Sutelkęs geriausias vietas žurnalistines, kultūrines bei menines pajėgas ir išugdęs pastovų bendra-

darbių bei korespondentų tinklą visose ispaniškosios Amerikos lietuvių kolonijose ir užjūriuose, “LAIKAS” su pagrindu žada būti naudingas, gražus ir įdomus.

Dėl žymaus argentinieškojo pezo kritimo nuo 1950 m. sausio mėnesio tenka pakelti “LAIKO” metinę prenumeratą iki 15 pezu. Tai visiškai nereiškia mūsų laikraščio pabrangimo, nes tiek Urugvajuje, tiek kituose kraštuose “LAIKO” prenumerata lieka ta pati (t. y. 4 urugvajiški pezai arba 2 JAV doleriai metams).

Atsidūręs kelyje į savaitraštį, “LAIKAS” visiškai pasitiki savo skaitytojais, nuo kurių vienu priklausys, kada jų laikraštis pradės lankytis ne du, bet keturis kartus į mėnesį. Mums atrodo, kad šito ilgai laukti neteks. Reikia tik, kad kiekvienas “LAIKO” skaitytojas surastų dar bent po vieną naują prenumeratą ir pats pasistengtų nedelsdamas atsilyginti už laikraščio siuntinėjimą.

Redakcija ir Administracija.

LOS ORIGENES DE LA NACION LITUANA (*)

Por OSCAR WLADISLAS DE LUBICZ MILOSZ

Traducción de LYSANDRO Z. D. GALTIER

Miembro fundador de la
"Association des Amis de Milosz"

Especial para la Revista "LAIKAS"

Nuestro estudio sobre los orígenes de los judíos tiene un carácter demasiado técnico y exegético a la vez como para que nos sea permitido reproducir aquí la argumentación lingüística y religiosa, reservada solamente para los hebraizantes. Nos contentaremos con recordar que Jo, el Dios-Uno de los Iberos, era adorado por los judíos sinaíticos bajo el nombre de Iah, antes de volverse el Iahvé de los profetas del siglo VIII (Charles Marston, *The new knowledge about the Old Testament*).

He ahí algunas citas bíblicas:

ISAIAS, XII-2. "He aquí el Dios de mi Salvación; / confiaré y no temeré, pues mi fuerza y el objeto de mis alabanzas es Jo, Jehová, / y ha sido (para mí) salvación".

ISAIAS, XXXVIII-11. "Dije: no veré más a Jao, Jao, en la tierra de los vivientes..."

ISAIAS, XXVI-3: "Jao, Iahvé, es la roca (**) de los siglos".

Varios cientos de vocablos éuskaros arcaicos encuéntrase, apenas modificados, en los Libros Sagrados de los hebreos. (Ejemplos: *tzal*, sombra en hebreo y en vasco; *makel*, bastón en las dos lenguas; *eloa*, divinidad en judaico y en éuskaro, así como *eder*, bello; *heren*, último, en euskaldona, y *aheron*, en hebreo, etc. etc.)

Ciertas ciudades españolas, y aún de la tierra vasco francesa, tienen sus homónimos

(*) La primera parte de este Estudio se publicó en el número de LAIKAS correspondiente a la entrega del mes de noviembre ppdo.

(**) Roca (y peña), hebraísmos. Metáfora a menudo empleada en el Antiguo Testamento para designar a Dios como nuestro más seguro asilo, refugio y fortaleza. (A. del T.).

palestinos en la Biblia: a los Madrid, Toledo, Pau, Andorra, Luz, Betharam, Carmelo de Occidente (el Carmelo figura ya en los mapas romanos de la Lusitania del primer siglo antes de J. C.), corresponden los Matred, Toled, Pañ. An-Dor, Luz, Beth-Aram y Carmelo de la Tierra Prometida. Analogías sorprendentes que no guardan relación alguna con la inmigración a Hesperia de un puñado de mercaderes fenicios que, por otra parte, al desembarcar allí, debieron manifestar cierto asombro ante la consonancia hebraica o más bien dicho, pre-hebraica de cientos de localidades.

Ante una difusión mediterránea tan extendida, ¿no es acaso permitido preguntarse si igual fenómeno no tuvo lugar en el Báltico, ese otro Mediterráneo del Norte: si no son acaso los navegantes ibéricos originarios del litoral vasco - cántabro de España o de la costa bretóna de Francia (se olvida muy pronto que antes de la celtización relativamente reciente del siglo X antes de J. C. el Finisterre y el Morbihan sólo habían sido un prolongamiento de la tierra vasca); si no fueron acaso navegantes ibéricos los que, atraídos quizá por el ámbar nórdico conocido por todo el universo civilizado, fundaron la antigua ciudad de Memel, cuyo nombre, de consonancia puramente ibérica y por otra parte llevado primitivamente por el río Niemen, sólo fué trocado mucho más tarde por el de Klaipeda?

La penetración ulterior en el *winterland* por vía fluvial y terrestre se explicaría entonces de la manera más natural del mundo.

Reconocemos con toda humildad que esas razones antropológicas y étnicas no bastarían por sí solas para definir una posición en la cuestión tan complicada de los orígenes lituanos. El problema déjase ciertamente enunciar con claridad, y ésto ya es mucho.

Un territorio de tres millones de habitantes distínguese netamente de la humanidad eslavo - mongol circundante, compuesta por cerca de doscientos millones de hombres. Esos tres millones de lituanos son en su mayoría dolicocefalos, más bien castaños que rubios. Nada tienen de común, desde el punto de vista del lenguaje, de la mentalidad y de la raza, ni con los rusos ni con los polacos, ambos braquicefalos.

Los dolicocefalos europeos divídense pues, en dos clases que no tienen relación alguna entre ellas: los dolicocefalos arios o nórdicos, rubios, de alta estatura, y los dolicocefalos pequeños y morenos del Mediterráneo, de origen macedonense-ibérico, no ario.

Por su alta estatura y el porcentaje de individuos rubios, la familia lituana se aproxima

maría más bien a los dolococéfalos nórdicos. Tendería igualmente a ligarse a ellos por el lenguaje, que nos hace oír, en pleno siglo XX, ecos apenas deformados del indo-europeo común de la prehistoria. Y sin embargo, todas estas consideraciones revélanse con un peso muy leve en cuanto abordamos el problema por su lado psicológico, a la luz del folklore y de la tradición.

El estudio de las doctrinas religiosas nos ha permitido constatar un hecho científico que nuestra época no ha logrado todavía valorar totalmente: la tradición popular es incomparablemente más vivaz que los caracteres psicológicos y que el lenguaje mismo. Así, para no citar sino dos ejemplos, encontramos entre los hebreos de la Biblia la *vendetta* ibérica: el "Goël hadam", el "vengador de la sangre" hebrea, cuyos descendientes no han abandonado completamente la antigua costumbre de ese vestigio ibérico mediterráneo que es la Córcega latinizada. Lo mismo ocurre con el papel religioso que desempeña el roble en la Biblia. Forma pareja, por así decir, con el simbolismo con que ese árbol, el "guernika" ibérico, se revestía entre los cretenses minóicos y, más tarde, entre los celtas y los griegos: el druísmo de los unos y el orfismo de los otros no era, en gran parte sino una herencia de la antigua religión de los íberos adoradores de Yao y Shuen, el Cordero místico del cual los hebreos, pueblo del Cordero

Pascual, han hecho el *Ieschurum*, el nombre angélico de Israel.

Notemos, de paso, que el común origen de los judíos y de los pelasgos de la Egeida y del Peloponeso era perfectamente conocida en Esparta, islote pelásgico de la Grecia helenizada, como lo atestigua la carta dirigida por Ario, rey de Lacedemonia, al Gran Sacerdote Onías: "Se ha encontrado en un documento sobre los espartanos y los judíos, que ambos pueblos son hermanos y que son del linaje de Abraham". (1er Libro de los Macabeos, XII-21.)

"Del linaje de Abraham" significa que los dos pueblos tienen un origen común; el nombre de Abraham encierra el de Ebro. La A, *aleph*, transformándose en E, por la agregación de tres puntos. Abraham tórnase Ibrahim en ciertos dialectos semíticos. De donde resulta que *Ibri* es el nombre hebreo del Pueblo Elegido. (Ibri = Iberii — Iberos).

Al roble prehistórico de Guernika, lo volvemos a encontrar con sus sacerdotes blancos y sus altares solares en Lituania, de donde el cristianismo sólo ha logrado rechazarlo en el siglo XIV de nuestra era.

Los especialistas de la prehistoria y de la protohistoria, los historiadores mismos, no

han explotado suficientemente, a nuestra manera de ver, la mina inagotable que les ofrece el folklore de nuestro viejo continente, apreciado no obstante en su justo valor por hombres tales como Goethe, Lessing, Herder, Schiller y Chamiso. El maravilloso folklore lituano no ha escapado a la atención de estos espíritus curiosos de toda cosa; ocupa un lugar importante en su obras poéticas y críticas.

En nuestros días, el folklore europeo, — así como, gracias a Frobenius, el de Africa, — ha sido suficientemente considerado; pero lo que falta aún, es un método racional, ampliamente abierto a las sugerencias intuitivas y estrechamente asociado a los procedimientos empleados en lingüística, en arqueología y en la exégesis; método que nos facilitaría el estudio comparado de los diversos folklores de nuestros cinco continentes.

Gracias a nuestra humilde tarea, un esquema general del folklore lituano existe ahora y ya en francés: en setiembre de 1928, la REVUE DE FRANCE publicaba, con un prefacio, nuestra traducción de veintiseis *Dainos*, cantos populares de Lituania y, poco después (1930 y 1933 respectivamente), las dos casas editoriales Fourcade y Chiron presentaban al público nuestra adaptación francesa de los más hermosos relatos de las orillas del Niemen y el Vilia: CONTES ET FABLIAUX DE LA VIEILLE LITHUANIE (*) y CONTES LITHUANIENS DE MA MÈRE L'OYE.

La mayor parte de estas arcáicas y anónimas producciones, de un carácter tan conmovedor, planteaban muy curiosos problemas al espíritu del traductor, familiarizado sin embargo, desde larga data, con los secretos de la tradición y de la exégesis judeo-católica y pagana.

Ciertamente, numerosos elementos de ese folklore relacionábanse, de una u otra forma, con las literaturas populares de Europa, Asia y aún de Africa. Otras esquivábanse maliciosamente ante toda tentativa de asociación.

Estas incertidumbres nos han atormentado de una manera inenarrable, hasta el día en que, razones de orden religioso más bien que puramente literarias, debían dirigirnos hacia el estudio profundizado y minucioso del folklore vasco. Ello fué, para nosotros, una verdadera revelación. El velo descorríase, al fin, de nuestros ojos!

El acercamiento de esos dos folklores, geo-

(*) Reeditados éstos en el tomo V de las OBRAS COMPLETAS DE MILOSZ, por la casa Egloff, París, 1946 (A. del T.).

Didysis Lietuvių Kongresas New Yorke

Apie Visuotinį Amerikos Lietuvių Kongresą, įvykusį lapkričio 4-6 dd., dalyvavusieji atsiliepia su pasigėrėjimu. ELTOS bendradarbis vertina:

“Kongresas laikomas geriau pavykęs, negu tikėtasi. Trumano sveikinimas, Dewey kalba (transliuota per radiją), senatorių ir kongreso narių sveikinimai, platus aprašymas spaudoj, gausingos minios dalyvavimas katedroj ir karingas vyskupo Flannely pamokslas — tai tikrai neeiliniai mūsų propagandai laimėjimai. Pagaliau 1200 vietų salė visą laiką buvo pilnutėlė mūsų publikos. Koncertuose puikiai pasirodė mūsų menininkai iš tremties, mūsų merikon-tai pamatė, kokių gražių jėgų mes išugdėm ir jie gavo. Gerų nuotaikų sukelta, aukų surinkta, propagandos padaryta — kongresas tais atžvilgiais pavyko.”

Kongresą pradėjo rengimo komiteto pirmininkas J. B. Laučka. Kongresui pirmininkavo ALTo pirmininkas L. Šimutis, prezidiumą sudarė kiti ALTo Vykdomojo Komiteto nariai. Kongresą žodžiu sveikino Marylando senatorius Herbert O'Connor, primindamas, kad šiuo metu jo valstybė vienintelė pasauly švenčianti Vasario 16-ją; kalbėjo ministeris P. Zadeikis, Latvijos ir Estijos diplomatiniai atstovai, M. Biržiška, Vasario 16-sios akto dalyvis, ministeris St. Lozoraitis. Laišku kongresą sveikino JV prezidentas H. S. Truma-

nas (žiūr-skyrium tekstą); vėl kalbėjo gen. konsulas J. Budrys, konsulai Daužvardis, Šalna, ALTo Vykdomojo Komiteto sekretorius Dr. P. Grigaitis, ALTo išdininkas Vaidyla, specialios VLIKO delegacijos pirmininkas K. Bielinis, prof. K. Pakštas kalbėjo apie tautinio lietuvių potencialo išlaikymą. Jo mintys susilaukė kongreso ovacijų. Su didžiausiomis ovacijomis buvo sutikta New Yorke valstybės gubernatoriaus E. Dewey Lietuvai labai palanki kalba, trukusi 10 minučių. Prof. Padalskis kalbėjo apie lietuvių rezistencijos kovų prasmę ir amerikiečių talkininkavimo išlaisvinimo kovai reikšmę. Sveikino ukrainiečių ir slovakų atstovai. Tarp gausybės raštų sveikinusių šiltai buvo sutikti VLIKO pirminko M. Krupavičiaus ir buv. Lietuvos prezidento K. Griniaus sveikinimai. Kongrese ir vakarienės metu kalbėjo New Yorke burmistro vardu jo pavaduotojai, žinomojo J. F. Dulles vardu jo brolis; per vakarienę taip pat kalbėjo atstovų rūmų narys Daniel J. Flood. Kalbų kryptį ir išpūdį kitas ELTOS bendradarbis taip vertina.

“Pačių aukščiausių valdžios žmonių sveikinimai tai buvo simptomingas JV viešas Lietuvos bylos užstojimas ir gana atviras SS agresijos prieš Lietuvą pasmerkimas.” Ypač gražų pamokslą pasakė šv. Patriko katedroj vyskupas Joseph F. Flannely kardinolo Spellmano vardu, skirdamas apie 30

gráficamente y lingüísticamente tan alejados el uno del otro, debía muy pronto permitirnos constatar no solamente analogías más o menos acusadas, sino una perfecta, una extraordinaria *identidad*. Una identidad que parecería indicar más que una pertenencia a un tronco común, una unidad racial en el propio tronco.

De todas las lenguas indoeuropeas comunes en estado primitivo casi perfecto, el lituano, como lo ha destacado maravillosamente el lamentado profesor Meillet, abunda en candideces gramaticales no existentes en el griego, en el latín, en el eslavo y en el germano.

El idioma vasco actual es el curioso producto de un injerto muy complicado, debido a las invasiones ligur, mongol, fenicia, celta, griega, romana, árabe y germánica. No obstante ello — y creemos haberlo demostrado en nuestro estudio sobre LOS ORIGENES IBERICOS DEL PUEBLO JUDIO, — ciertas raíces primitivas del vasco presentan in-

discutibles posibilidades de identificación con las lenguas del grupo semito-hamítico.

Ahora bien, los iberos, los “iberii” andaluces de los romanos, antecesores de los vascos y de los “ibri” de la Biblia, es decir, de los hebreos, eran arios en el menor grado posible y es la arqueología y la antropología quienes establecieron de un modo indubitable su filiación paleolítica magdalenense y solutrence.

El testimonio probatorio de la tradición popular admirablemente conservada tanto entre los unos como entre los otros y apoya en los elementos craniológicos bosquejados en el curso de este estudio, parecería sin embargo permitirnos afrontar una pronta solución del problema lituano, por medio del acercamiento del enigma vasco, cuya palabra nos ha sido revelada recientemente, después de treinta y siete años de exégesis judía y cristiana.

(Continuará en el próximo número de LAIKAS)

min. Lietuvos bylai ir linkėdamas, kad Dievas duotų, idant Lietuvos Velykos kuogreičiausiai ateitų. Katedra buvo sausakimša pripildyta. Giedojo visi dalyviai "Marija, Marija...", "Šventas Dieve...", "Lietuva, Tėvyne mūsų..." Po pamaldų garsioji 5-th Avenue buvo lietuvių užtvėnkta, net judėjimas sustojo.

Sekmadienio vakarą (lapkr. 6 d.) labai gerai pasisekė muzikos ir literatūros vakaras, užtrukęs apie 3 val. Dainavo vietinis lietuvių choras, Povilo Sako diriguojamas. Poezija skaitė B. Brazdžionis ir S. Santvaras. Vėl dainavo S. Baranauskas ir Anna Kaskas. Toliau A. Gustaičio jumoristika ir artisto H. Kačinsko deklamacijos iš B. Sruogos, Baranausko, Donelaičio kūrinių. Pabaigai S. Šimkaus "Atsisveikinimas su tėvyne", atliktas choro ir solistų B. Darlys, M. Kižytės ir V. Ivanausko.

Kongresas buvo didžiulė manifestacija, kurios prasmė ir linkmė išreikšta rezoliucijomis. Ta proga ALTas davė ir savo veikimo piniginę apyskaitą, iš kurios paaiškėjo, kad nuo 1943 m. iki 1949 m. spalio mėnesio ALTas surinko \$ 217.403,40. Paties Kongreso metu sudėta aukų apie \$ 15.000,—.

Perrinkta buvo taip pat ALTo sudėtis, į kurią įeina 34 žmonės. Naujon sudėtin įvesti du ir iš tremties atvykusių.

JV PREZIDENTO H. S. TRUMANO SVEIKINIMAS VISUOTINIAM AMERIKOS LIETUVIŲ KONGRESUI

Man yra didžiai malonu pasiųsti savo sveikinimą ir geriausius linkėjimus jums, kurie susirinkote New Yorke Amerikos Lietuvių Kongreso posėdžiams o kartu ir visiems amerikiečiams, kuriems jūs atstovaujate.

Dera jus pasveikinti dėl indėlio, kurį jūs sudėjote mūsų demokratijai; ir dėl jūsų troškimo, kad jūsų giminės užjūriuose galėtų būti dalininkai laisvos tautos gerybių, privilegijų ir prievolių, kurias mes Jungtinėse Valsty-

Nežiūrint į tai, kad pasaulyje yra tokių, kurie jėgą ir galybę stato aukščiau kaip laisvę ir teisingumą, aš pasitikiu pasaulio žmonėmis. Aš tikiu, kad vyrai ir moterys, tokie kaip jūs ir aš, gali laimėti pasauliui teisingą taiką, paremtą laisvės ir teisingumo principais. Aš tikiu, kad Dievui padedant mes šį siekinį laimėsime. Aš žinau, kad ir jūs gyvenate tuo pačiu tikėjimu ir kad jūs bendradarbiausite su savo vyriausybe, padėdami jai tą tikėjimą paversti tikrove.

Nuoširdžiai jūsų Harry S. Trumanas
Baltieji Rūmai, Washingtonas, 1949. 11. 2.

VISUOTINIO AMERIKOS LIETUVIŲ KONGRESO DEKLARACIJA DĖL TARPTAUTINĖS PADĖTIES

Amerikos Lietuvių Kongresas su pagarba pateikia

Šio "LAIKO" nr. Garbės Leidėjas Vincas Grigaitis su žmona ir dukra

ir siūlo JV Prezidentui, Užsienių Reikalų Ministeriui ir Kongresui:

atšaukti in toto neratifikuotus politinius Teherano, Jaltos ir Potsdamo konferencijų sprendimus, pačios SS elgesiu anuliuotus;

atšaukus minėtus neratifikuotus blogus patvarkymus, pareikšti JV pasiryžimą kurti taiką pagal Atlanto Chartos principus, taikintinus tiek draugams, tiek buvusiems priešams, implikuojant ir Rusijos prie tų principų prisidėjimą, pareikštą 1942 m. su Jungtine Karalyste ir Jungtinėmis Valstybėmis pasirašytąja tarptautine sutartimi;

versti ir reikalauti, kad SS gerbtų savo tarptautinius įsipareigojimus pagal taikos sutartis, nepuolimo bei draugingumo paktus, jos tarp 1920-1938 metų sudarytus su Estija, Latvija, Lietuva, Lenkija, ir atšauktų iš minėtų valstybių teritorijos savo okupacines pajėgas ir policijos bei partijos aparatą;

imti dėmesin rusų okupuotose Baltijos valstybėse ir tariamai suvereninėje Ukrainoje tebesitęsiančias ginkluotas grumtynes, sudarančias grėsmę tarptautinei taikai ir saugumui ir vykdant savo kaip JTO ir nuolatinio Saugumo Tarybos nario pareigas esamai padėčiai pritaikyti atitinkamus JT Chartos nuostatus;

pakartoti JV 1940 m. liepos 23 d. pareikštą nusistatymą dėl SS grobuoniškos politikos veiksmų, siekiančių panaikinti Lietuvos, Latvijos ir Estijos respublikų politinę nepriklausomybę ir teritorinį integralumą ir, turint galvoj Sovietų Sąjungos barbarišką politiką Baltijos tautų atžvilgiu, šauktis Jungtinių Tautų pagalbos Sovietų Sąjungos vyriausybės ir vienintelės valdančios partijos vykdomam genocido nusikaltimui sustabdyti.

**VISUOTINIO AMERIKOS LIETUVIŲ KONGRESO
NUTARIMAS LIETUVOS REZISTENCIJOS
IR VLIKO REIKALAIS**

Kongresas, džiaugdamašis turėdamas savo tarpe eilę buv. VLIKO narių, buv. pagrindžio vadų, partizanų-Laisvės Kovotojų ir buv. NKVD bei gestapo kaltintų kalinių, konstatuoja:

Lietuvių Tautos rezistencija, kilusi nuo pat pirmos dienos rusų-vokiečių bendrai sutartos agresijos ir rusų įvykdytos Lietuvos okupacijos, į veiksmingą pasipriešinimo sąjudį išaugo susidarius politinių partijų ir kovos organizacijų koalicijai — Vyriausiajam Lietuvos Išlaisvinimo Komitetui (VLIKui); visi vokiečių planai Lietuvos žmonėms ir ūkinėms gėrybėms sumobilizuoti visiškai sužlugo; Lietuva buvo viena iš dviejų vienintelių Europos kraštų nedavusi okupacijos laikais Hitleriui esesininkų legijono;

rezistencinė kovą ir prieš barbariškiausią sovietinę okupaciją;

VLIKO ir veikiančiųjų Lietuvos diplomatių misijų bendradarbiavimas yra ne tik politinio lietuvių subrendimo liudijimas, bet ir įrodymas visų lietuvių — Tėvynėje pasilikusiųjų ir užsieniuose esančiųjų — pažiūrų ir aspiracijų nenutrūkstamo vieningumo.

Kongresas per Vyriausiąjį Lietuvos Išlaisvinimo Komitetą siunčia savo sveikinimus ir pareiškia giliausią savo pagarbą heroiškiems Lietuvos laisvės kovotojams, narsiai besigrumiantiems su tamsiomis pavergimo ir priespaudos jėgomis rusų okupatoje Lietuvoje, taip pat Lietuvos laisvės kovotojų gėriesiems kaimynams ir draugams Latvijoje bei Estijoje. Lietuviai amerikiečiai ne tik gerbia Lietuvos, Latvijos, Estijos kovą dėl laisvės. Jie teiks, kaip teikę, visokeriopo moralinio ir politinio padaršinio bei paramos herojinėms laisvės pajėgoms Lietuvoje ir kitose Baltijos valstybėse, ligi šios Kankinės Tautos laimės visišką savo tėvynių išlaisvinimą ir galės užimti sau deramą vietą, kaip savo likimo valdovės, laisvųjų bendruomenėje.

Kongresas, išklauses VLIKO atstovų sveikinimų ir pranešimų, reiškia VLIKui visišką pritarimą ir užtikrina organizuotos Amerikos lietuvių visuomenės ryžtingą ir glaudų bendradarbiavimą kovoje Lietuvai išlaivinti.

Kongresas prašo ir įgalioja Amerikos Lietuvių Tarybą visomis įmanomomis priemonėmis šį nutarimą vykdyti.

VISUOTINIS AMERIKOS LIETUVIŲ KONGRESAS SVEIKINA LIETUVIŠKOSIOS BYLOS RĖMĖJUS IR KVIEČIA VISUS TAUTIEČIUS Į BENDRĄ LIETUVIŲ TAUTOS KOVĄ DĖL LAISVĖS

Kongresas pasiuntė padėkos ir sveikinimo telegramas JV prezidentui H. S. Trumanui, popiežiui, Amerikos ukrainiečiams ir priėmė bendrą padėkos nutarimą, kuriuo pareiškia didžiausią savo įvertinimą ir dėkingumą visiems tiems, kurie suteikė moralinį padaršinimą ir pritarimą Kongreso tikslams: gubernatoriui T. E. Dewey, senatoriams H. R. O'Connor, S. W.

Lucas, R. T. Taft, H. C. Lodge, Jr., M. E. Tydings, E. McMahon, I. M. Ives, J. F. Dulles, W. F. Knowland, H. E. Capehart, O. Brewster, J. J. Williams, F. H. Douglas, L. Saltonstall, S. Downey ir E. Martin, atstovams J. D. Flood, J. W. McCormack, P. J. Philbin, A. J. Sabath, J. J. Rooney, J. D. Lodge, L. K. Smith, I. D. Felton, R. J. Madden, J. J. Murphy, E. A. Jonas, H. D. Donohue, Ch. A. Buckley, L. G. Sasser, P. W. Rodino, Jr., E. A. Garmatz, G. H. Fallon ir B. O'Hara, vyskupui J. F. Flannelly, New Yorko burmistrui W. O'Dwyer ir jo pav. J. J. Bennett, Lietuvos, Latvijos ir Estijos įgal. ministeriams P. Žadeikiui, J. Feldmanui ir J. Kaiv ir Lietuvos konsulams Amerikoje.

Kongresas kreipiasi ir į tuos lietuvius, kurie bolševikinės propagandos sukklaidinti, kviesdamas juos nusigrąžinti nuo imperialistinės SS melų ir dėtis į bendrą Lietuvų Tautos kovą dėl laisvės.

Kongresas, reikšdamas nepalaužiamą visų lietuvių tikėjimą Lietuvos ateitimi, su skaudama širdin siunčia užuojautą broliams SS vergų stovyklose, sveikina kenčiančią ir kovojančią tautą rusų okupacijos junte, sveikina iš tėviškės išblokštus Mazosijos Lietuvos brolius ir po visą pasaulį pasklidusius lietuvius, kviesdamas visus tikėti laisvės pergale ir dėl jos kovoti.

(ELTA)

TREMTINIŲ REIKALAI VOKIETIJOJE

1949. 11. 14. bendrame Vykdomosios Tarybos ir LTB Centro Komiteto posėdyje buvo svarstomi bendruomeniniai reikalai. Prieta išvada laikyti, kol galima, lietuviškąsias mokyklas, ypatingą dėmesį skiriant lietuviškiems vaikų darželiams ir pradžios mokykloms. Kad emigruojantieji geriau pasirengtų verslui, sutarta dar sykį paakinti tremtinius pasinaudoti IRO išlaikomomis amatų mokyklomis ir kursais. O kad mokyklinis ir priešmokyklinis jaunimas turėtų medžiagos lietuviškai auklėtis — rūpintis jaunimui rinkamos lektūros organizavimu visos Pasaulio Lietuvių Bendruomenės mastu.

Baigiantis lietuvių emigracijai sutarta iš Vokietijos išvykusiųjų tremtinių kartoteką perkelti į Jungtines Valstybes, kur būtų sudaroma viso pasaulio lietuvių kartoteka, o atskirai būtų vedama tik kiekviename krašte gyvenančių lietuvių kartoteka. Į Jungtines Valstybes sutarta perkelti ir lietuviškosios bibliotekos brangesnius raštus, o tų knygų, kurių yra po kelis egzempliorius, atitinkamą kiekį palikus turėsiantiems pasilikti Vokietijoje, kitus egzempliorius pasiųsti kitų kraštų lietuvių bendruomenėms.

Liekančiųjų Vokietijoje padėčiai studijuoti ir ieškoti būdų jų teisėms patinkrinti sudaryta speciali komisija iš VT Tautinio Potencialo Tarnybos, LTB Centro Komiteto ir LRK atstovų.

(ELTA)

KULTŪRA, REZISTENCIJA IR DEZERTYRAI

Rašo ALOYZAS BARONAS

Chicagos liet. dienraštis "Draugas", žymiai praplėtęs savo meno ir literatūros skyrių, paskutiniu metu laiku paskelbė visą eilę straipsnių aktualiais kultūros klausimais. Drąsūs ir tiesūs mūsų kai kurių rašytojų (L. Dovydeno, K. Bradūno, Al. Barono ir k.) pasisakymai apie mūsų kultūrinio gyvenimo skaudulius turėtų rasti gilų atgarsį abiejų Amerikų lietuvių visuomenėje. Vieną tų straipsnių, tilpusį "Draugo" 215 nr. iš š. m. rugšėjo 14 d., ištiesai spausdiname.

Red.

DAINOS IR MENO PRASKINTI LAIMEJIMAI

Mes skaičiavome tremtyje tūkstančius studentų, šimtus inžinierių ar gydytojų, dešimtimis daktarų, rašytojų, profesorių ir žurnalistų. Mes šokome ir dainavome, piešėme ir žodžiu pasakojome, ir rodėme pasauliui, kad tai visa mokame mes — trijų milijonų tauta. Mes rašėme ir rašome į visus pasaulio laikraščius ir šaukiame apie neteisybę, kuri užgulusi mus grąso pasauliui. Eina metai ir ne visas šauksmas palieka šauksmu tyruose. Mes matome pasėkas. Mes privertėme žodžiu, raštu, daina ar šokiu didelį valstybių didelių vyrus atsiminti mus ir padėti mums šaukti, kad Rytų Europa dega kraujuje ir gaisras grąso pasauliui. Vienas po kito nubunda didesnis skaičius žmonių ir jungiasi į bendrą šauksmą, kad raudonasis potvynis kyla. Ir tai visa, ką mes atliekame, be dvasinės kultūros nebūtų įmanoma padaryti. Mes be materialinių vertybių, nuplyšę ir praradę viską, tebeturime tik tai, ką išsinešėme galvoje, ir tai yra reikalingiausia. Mes neiššovėme čia nė vieno šūvio, bet mes matome, kad žodis veikia kaip šūvis. Didelės tautos viską daro jėga, gi mažos tik dvasinėm vertybėm.

DEZERTYRAI IŠ KULTŪROS FRONTO

Bet šiandien, kada daugelis atsistoja ant geresnio materialinio pagrindo, mes pavargstame. Mus užgula nuolatinis pinigų ieškojimas ir materialinių gėrybių siekimas. Mes, atvykę į Ameriką, kartais paleidžiame repliką esamų laikraščių turiniui ir kalbai, bet mes užmirštame, kad tie senieji Amerikos lietuviai, iš kurių vos vienas kitas tebuvo matęs universitetą, tai sukūrė. Ką mes šiandien atlikome? Tenkinamės visa tuo, ką radome. Tai pilnai pakaktų informacijai, bet ar mes čia norime išbarstyti visa tai, ką atsinešam iš namų ar sukūrėm tremtyje? Ne. Mes norime išlikti inteligentais šluodami dirbtuves ar gatves, sukdami varžtus ar nešiodami dėžes ir balnius. Mes tai privalome išlaikyti, nes tik dvasinėm vertybėm mes kovojame kovą už laisvę. Kultūra yra toks turtas, kuris teprarandamas tik kartu su galva. Šiandien lietuviškai krikščioniškai kultūrinei

minčiai ugdyti ir skleisti bėra vienas "Aidų" žurnalas. Nežiūrint to, jis stovi ant bedugnės krašto, nes mes nesurandame kelių šimtų skaitytojų. "Jie per brangūs" sako du tūkstančiai studentų, šimtai daktarų, mokytojų, inžinierių ir dešimtys profesorių bei kitų garsiais vardais ir titulais besivadinančių žmonių. Mes nebeturime laiko skaityti, nes reikia vyti dolerį svarą ar pežą. Mes rūpinamės gyvenimu, dezertiruodami iš kultūros fronto, palikdami vieną brolių rezistentą tėvynėj, prieš kurį tik kultūrine veikla, tik puoselėjimu lietuviškų tradicijų, tik savo dvasinių vertybių didinimu galime sumažinti dezertyravimo iš savo tėvynės ir fizinės kovos lauko dėmę. Norint savo tautą prikelti reikia įrodyti, kad ji privalo gyventi, kad ji savo kultūra lygi kitoms arba net aukštesnė. Anot dr. Ivinskio, Vytauto sukurta Lietuva griuvo ne todėl, kad Vytautas neapsivainikavo, bet todėl, kad nebuvo mokyklų ir lietuviško rašto. Ir tik savita kultūra galėjo išgelbėti kraštą, nes ir anuo metu buvo Vytauto dvare visomis kalbomis kalbančių ir rašančių, tik niekas nerašė lietuviškai. Ir šiandien Lietuvai daugiau naudos iš lietuvių inteligento dženitoriaus, vedančio kultūrinę kovą už savo krašto laisvę, kaip iš tokio, kuris dirba tegu ir aukštesnių instancijų biuruose, bet savo dvasines jėgas atiduoda svetimam kraštui. Norisi pakartoti L. Dovydeno mintys: "Mums visu rimtumu grūmoja gyvenimo įstatymas, šios dienos realybė: išliksime saviti veidu, kuriantys, augantys lietuvių tautos vaikai ar sutirpsime kitų tautų, kitų kultūrų vandenyne, kaip sutirpo mūsų tautos dalis prie kitų šventyklų, prie kitų aruodų sukraudami save ir savo kišenes".

RATUOTA BITE AR ALKANAS TRANAS?

Jei mes, turėdami tūkstančius universitetą lankusių žmonių, nepajėgsime išlaikyti nė vieno kultūros žurnalo, nesuorganizuosime nė vienos knygų leidyklos ir neišleisime nė vienos knygos, jei mes neremsime dailininkų, muzikų, teatrų ar kitų kultūrinių vienetų, mes būsime dezertyrai, pabėgę iš kovos lauko, o ne talkininkai savo broliui rezistentui. Mes stovime kryžkelėje. Mes netoli tenubėgome savo dvasiniu sumaterialėjimu. Mes galim ir turim grįžti, nes Europos Rytai nenustojo degti ir kraujas lietus vien todėl, kad mes iš Europos pabėgome. Kova tebeina. Mes turime išgirsti dar iš 1884 metų "Aušros" dr. Šliupo žodį, kad lietuvių pirmoji pareiga yra ugdyti savo kultūrą, jei lietuviai nori būti tauta tikrąja to žodžio prasme. Noriu dar kartą pakartoti L. Dovydeno žodžius, kad mes turime "sukurti mūsų kultūros vertybes tremtyje ir išsivadavimo valandą grįžti į tėvų kiemą ratuotos bitės nešuliu nešinais, o ne dūžgiančio trano alkanu smalsumu". Taip, mes šitame pinigų medžiojimo kvaitulyje turime pagalvoti, kad mes privalome grįžti namo su kraičiu, o ne vien tik su noru pažiūrėti, kas po tos pasiutusios kovos paliko.

Alfonsas Nyka Niliūnas

Fragmentai iš nepausdinto jaunystės eilėraščių rinkinio "DAINOS APIE MANE, VAIKYSTĘ IR DAIKTUS, KURIE BUVO MĀNO DRAUGAI".

AKLOJO KELIONĖ Į NAMUS

Tu klausai, ką mačiau parėjęs,
Nors jau nė vieno daikto žemėje nebegaliu matyti nei girdėt.
Mane namo už rankos vedė vėjas,
Ir gimto lauko paukščiai liepė neliūdėt.

Girdėjau motinos sekmadienio maldas vidudienį;
Tylūs žingsnius tuščiuose kambariuose; duris
Ir krintančius artėjančio lietaus lašus, nuliūdęs,
Kad nieko Tu šiame pasaulyje nebeturi.

Prisiglaudžiau prie paliktų daiktų — jie plakė,
Plasdėjo, lyg krūtinėje gyva širdis.
Tai nuostabi kalba, nes ją apkurtęs ir apakęs
Krauju ir gyslomis girdi.

1940.

MEDINIS BOKŠTO LAIKRODIS RUDENĮ

Vėl mano namo sienos ėmė dvelkt rugsėju
Ir sėdinčiam už stalo darės lig mirties nyku.
Tada aš pamačiau, prie bokšto laikrodžio atėjęs,
Rudens pirštus ant užmerktų jo geltonų vokų.
Nuo medžių lapai sukdamiesi krito vėjui
Miegoti ant numirusių skruostų pilkų.

1939.

SESUO

Taip gera prie sienos šaltos prisiglaudus
Ir galvą padėjus ant knygų senų.
Ten snaudžia katė ir sesuo kažko rauda
Prie stalo, nuryto šviesos ir dienų.

1939.

KNYGOS

Ši prieblanda, lyg senas mano draugas,
Ateidavęs į tamsą pakalbėt,
Kasdien, kaip netekimas jos manyje auga,
Seniai sapnuojančios grabe.

Net nuostabu, kad ir tos knygos lentinėlėse pavargo,
Ir prietema jas supanti jau nebe ta.
Prie jų ir aš, kaip aptrunijusio nuo metų bendro kapo sargas,
Kur guli nišose nežinomi vardai greta.

1939.

PAVASARIO MERGAITĖ

Atsimenu save aš: sėdintį ant upės kranto.
Žiūrėjo į mane liūdni pavasario laukai,
Niūniuodami man dainą nesuprantamą, —
Ir malūnėlį prie vandens atsinešė vaikai.

Aš nežinau iš kur jinai krantais atėjo,
Nežinoma ir svetima šitiem laukam.
Jai draskė plaukus drėgnas nesvetingas vėjas
Ir veidą šypsantį kažkam.

Bet nunešė ir ją, ir dainą vandenys,
Ir niekad os negrįš lauku.
Nes mano džiaugsmą (o turbūt ir ją) šalna pakando,
Ir malūnėlį nešusius vaikus.

1937.

VAIKYSTĖ

Man miegančiam vienam kažkas suriko: Kelkis!
Ir aš radau pavasarį su vėjais vaikštant po namus.
Šiandien esu aš dar labiau išalkęs.
Laukai pavasariu jau dvelkia,
Bet Tu nesikeli... Todėl aš išeinu.

1938.

V. K. Jonynas:
PIEMENĖLIS
(Dvispalvis medžio raižinys)

TREMTYJE ESANČIŲ LIETUVOS VYSKUPŲ

Laiškas Lietuviams Katalikams

MYLIMIAUSIEJI,

Visa žinantys ir visus mylintis mūsų Dangiskasis Tėvas dar vis neparodo žmonijai kelio išeiti iš tos baisios nelaimės, kurią ji pati susikūrė paklausiusi Dievą ir Jo įstatymus paniekinusių žmonių. Kaip visada kovų prieš Dievą laikais, taip ir dabar sunkiausiai kenčia nekaltieji. Neišsipildė ir visų mūsų viltis - greitai sugrįžti į laisvą tėvynę iš kaimyninio krašto. Jau baigia iškrikti mūsų tremtiniai iš Europos į tolimus kraštus. Kad gyvenus iš savo darbo ir laukus laimingos dienos grįžti į tėvynę.

Buvę su jumis ir gyvenimu ir širdimi čia Europoje, norime ir toli jus esančius pasiekti širdimi, mintimis ir žodžiu, kaip mylimiausius dvasios vaikus, kaip mūsų brolius tautiečius. Kartu su jumis norime pasiekti ir tuos seniau iš Lietuvos išvykusius ar svetur gimusius brolius lietuvius, pas kuriuos tremtiniai nuvykote. Norime pasidalinti mintimis, kaip turite laikytis svetur, kad išliktumėte malonūs Dievui, naudingi savo tautai ir visai žmonijai, kad grįžę į tėvynę būtumėte geri ir neklaidingi jos ateities kūrėjai.

Pasaulyje daug išmoksitė gero. Bet jame yra ir klaidų. Mums labiausia rūpi, kad svetur gyvendami pasisavintumėte visa, ką rasitė gero, bet taip pat kad neužsikrėstumėte nieku, ką rasitė blogo.

Šv. Raštas, kuris yra Dievo mums paliktas mus pamokyti, yra pilnas gražių pamokymų ir švento gyvenimo pavyzdžių, kurie giliai jaudina kiekvieną kilniau nusiteikusių sielą. Ten randa pamokymų kiekvienas luomas ir amžius ir kiekviena lytis. Ten moko pats Kristus, ten prabyla į tave ir Apaštalai. Ten nuostabiai kalba į tave ir Senojo Įstatymo vyrai, išgyvenę sunkius nedecklių, suiručių, trėmimų ir persekiojimų laikus, tačiau pasilikę Dievui ištikimi, nuo tiesos kelio nenuklydę, ištikimi ir naudingi savo tautai. Skaitydami Tobijo knygą mes tarsi atpažįstame joje aprašytus mūsų laikus ir mūsų amžiaus žmones. Du išrinktosios Izraelio tautos vyrai Tobijai, tėvas ir sūnus, ten spindi savo tikėjimu, ištikimybe Dievo įstatymams ir gailėstingumo darbais sunkiausiaiis tremties ir persekiojimo laikais. Dar gyvendamas savo tėvynėje, Galilijoje priklausiusioje Izraelio karalystei, senasis Tobijas nepaklauso jos karalių raginimų ir neina garbinti Jeroboamo nuliedintų aukso veršių, bet kasmet vyksta į Jeruzalę pagarbinti tikrąjį Dievą, kurs Saliamono pastatytą šventyklą buvo pasirinkęs sau buveine. Ten atidavęs savo duoklę, jis linksmas grįždavo na-

mo, kad čia pavargusiam savo artimui padėjus jonedatekliuose.

Bet štai antrą kartą jo tėvynę užpuola priešas ir vėl daug tūkstančių isralitų išveda vergijon. Jų tarpe yra ir Tobijo šeima. Apsigyvenusi pačioje Asirijos sostinėje, Ninivoje, ji lieka ir toliau pamaldaus gyvenimo, pilno gailėstingumo darbų, pavyzdys, nežiūrint kad tuo Izraelio persekiotojų akivaizdoje jie stato net savo gyvybę pavojun. Tas didis šiai kilniai pamaldžiai šeimai Dievo leistas bandymas pasiekia savo viršūnės seno Tobijo apakimu. Žmona jau pradėjo piktažodžiauti Dievui, bet vyras ją draudė ir ramimo. Jis rūpinosi, kad jo sūnus neprarastų Dievo ir savo tautos meilės. Ir savo nelaimėje jis garbina Dievą: "Teisus esi, Viešpatie, ir visi Tavo nutarimai teisingi, ir visi Tavo keliai gailėstingumas, tiesa ir teisybė" (Tob. 3,2). Ir kai jįsai manė greit mirsiąs, jis kalbėjo savo sūnui: "Per visas savo gyvenimo dienas turėk mintyje Dievą ir saugokis, kad niekuomet nesutiktumei nusidėti ir neapleistumei Viešpaties mūsų Dievo įsakymų. Iš savo lobia duok išmaldas ir nenukreipk savo veido nei nuo vieno beturčio; nes taip atsitiks, kad ir nuo tavęs nebus nukreiptas Viešpaties veidas. Kaip galėsi, taip būk gailėstingas. Jei turėsi daug, duok apščiai; jei turėsi maža, noriai rūpinkis suteikti maža. Nes tu krauni sau gerą užmokesnį reikalo dienai. Nes išmalda išlaisvina nuo visokios nuodėmės ir nuo mirties, ir neleis sielai eiti į tamsybes. Išmalda bus visiems ją duodantiems didis pasitikėjimas augščiausiojo Dievo akivaizdoje... Visą laiką šlovink Dievą ir prašyk jį, kad vestų tavo kelius, ir visi tavo sumanymai tepasilieka jame... Nesibijok, mano sūnau; tiesa, mes gyvename neturtingai, bet turėsime daug gėrybių, jei bijosime Dievo, atitrauksime nuo kiekvienos nuodėmės ir gera darysime" (Tob. 4, 6-12, 20, 23).

Mylimiausieji, šie senojo Tobijo žodžiai, kadaise pasakyti savo sūnui, nė šiandien nėra nustoję savo vertės. Jie yra amžini ir visuomet pamokantys. Štai šv. Rašto žodžiais ir mes kreipiamės į jus, skatindami jus pasilikti visada ištikimus Dievui ir Jo įstatymams ir gera daryti visiems. Tai sudaro visą žmogaus gyvenimo turinį ir prasmę. Tai saisto žmogų visur, kur jis bebūtų: savo tėvynėje begyvenančius ar svetur nublokštus, turte ar neturte esančius, laisve beisidžiaugiančius ar tremties bei vergijos jungą nešančius.

Būti ištikimiems Dievui ir Jo įstatymams, t. y. į Jį tikėti, su Juo gyventi ir veikti — pati pagrindinė mūsų prievolė Dievo atžvilgiu. "Be tikėjimo negalima Dievui patikti" (Žyd. 11, 6). Tikėjimas turi reikštis ne tik žodžiais, bet gyvenimu ir darbais. Todėl išpažinti tikėjimą nereiškia tik pasivadinti kataliku, bet savo tikėjimą praktikuoti, jį išreikšti

Popiežius Pijus XII, kuris gruodžio 24 d. 12 val. atidarys vadinamas "šventąsias duris" Vatikano bazilikoje, tuo duodamas pradžią 1950 — šventiesiems Metams. Šventųjų metų proga iš viso pasaulio tūkstančiai tikinčiųjų aplankys Šv. Tėvą.

savo gyvenimu ir darbais." Ne kiekvienas, kurs man sako: Viešpatie, Viešpatie! jeis į dangaus karalystę, bet kas daro valią mano Tėvo, esančio danguje, tas jeis į dangaus karalystę", sako Kristus (Mt. 7, 21). Būti ištikimiems Dievui ir tikėjimui nėra visuomet lengva, ypač gyvenant netikinčių ar tikėjimui abejingų, tuo labiau jo priešų ir persekiotojų tarpe. Bet ir to iš mūsų reikalauja Dievas — mūsų Išganytojas, kurs reikalauti turi pilniausią teisę. "Kas tik išpažins mane žmonių akivaizdoje, tą ir aš išpažinsiu savo danguje esančio Tėvo akivaizdoje; o kas mane išsigins žmonių akivaizdoje, to ir aš išsiginsiu savo danguje esančio Tėvo akivaizdoje", sako Išganytojas (Mt. 10, 32-33).

Mes, Vyskupai, esame labai susirūpinę ir išgyvename didelį sielvartą, Mylimiausieji, matydami daugelio mūsų brolių ir seserų sunkų vargą ir žiaurios bandymus jų ištikimybės tikėjimui. Turime dėkoti Dievui už tvirtųjų didvyrišką laikyseną. Bet kartu ir nesiliaukime visi kartu meldęsi į Dievą, kurio rankoje visų žmonių širdys ir sumanymai, kad Jis sutrumpintų tas jų bandymo valandas ir suteiktų žmonijai ramybę, kad žmonės galėtų tikėjimą vėl laisvai išpažinti ir juo gyventi.

Daugelyje stovyklų Vokietijoje jūsų gausiai lankytos pamaldos sekmadieniais, gegužio ir spalio mėnesių vakarais, skaitlingai lankytos misijos, jū-

VAISINGA 40 METŲ SUKAKTIS

Gruodžio 15 d. Avellanedos Marijonų vyresnysis kun. Jonas Jakaitis M.I.C sulaukė keturiasdešimtųjų savo kunigystės metų. Gimęs 1886 m. birželio 24 d., 1909 m. gruodžio 15 d. buvo išvestas kunigu. 20 metų vikaravęs ir klebonavęs įvairiose Š. Amerikos lietuvių parapijose, įstojo į Marijonų Kongregaciją ir 1931 m. vasario 2 d. padarė pirmuosius įžadus. Ėjęs įvairias pareigas, 1933 m. buvo išrinktas Amerikos Marijonų Provincijolu šešeriems metams. 1939 m. pirmą kartą su kun. K. Vengru M.I.C. ir a. a. kun. A. Andriūsiu M.I.C. atvyko į Argentiną ir įsteigė pirmąjį Marijonų namą bei parapiją Avellanedoje. Šįmet vėl grįžo į Avellanedą ir yra pasiryžęs pašvesti savo likusias jėgas lietuvių pastoracijai P. Amerikoje. Šiam daug nusipelnusiam Bažnyčios ir Tautos darbininkui šia proga linkime ilgų ir vaisingų metų. (L.)

PIRMOJI KOMUNIJA

Gruodžio 8 d., Nekalto Prasidėjimo šventės proga Aušros Vartų parapijos bažnyčioje virš 90 vaikučių priėmė pirmąją šv. Komunią. Priėmusiųjų tarpe buvo Onutė Savickaitė, Olga Kutkaitė, Albertas Stalioraitis, Justina Žvilblytė ir Juozas Masevičius. Dėl ligos nedalyvavo Ernestas Paršelis ir Juozas Masiulis, kurie su kitais sutrukdytais priims pirmąją šv. Komunią per Kalėdas. Vakučius paruošė Seserys Kazmierietės, kurios kiekvienam priėmusiajam įteikė po gražų atmintinį paveiklą ir medalikėlį. (L.)

METINĖS REKOLEKCIJOS

Gruodžio 8 d. Avellanedos Tėvai Marijonai iškilmingai minėjo Marijos Nekalto Prasidėjimo šventę, nes tai yra vyriausioji šitos Kongregacijos šventė. Kaip žinome, oficialusis Marijonų Vienuolijos vardas yra "Marijos Nekalto Prasidėjimo arba Marijonų Kongregacija". Tą dieną visi marijonai iškilmingai atnaujina savo įžadus ir prisiekia tarnauti Dievui ir Bažnyčiai. Tos pačios dienos vakare, pasinaudodami sumažėjusiu visuomeniniu ir kitokiu darbu dėl vasaros karščių ir atostogų, Avellanedos Marijonai pradėjo savo metines 8 dienas trunkančias rekolekcijas, kurias veda kun. K. Vengras M.I.C. (L.)

sų pačių pastatyti ir jums išvykus daug kur palikę lietuviško meno kryžiai paliko gražų jūsų atminimą vokiečių ir kitų tarpe. Ir toliau, kur jūs bebūtumėte, išlikite ištikimais katalikų tikėjimui. Ypatinagai raginame tuos, kurie gyvensite kitaip manančių tarpe: nepasiduokite klaidingų idėjų įtakai ir neapsikrėskite jų klaidomis. Priešingai — savo ištikimybę tikėjimo ir doros reikalavimams, pamaldžiu, gražiu gyvenimu palikite visur gražų lietuvių kataliko atminimą. Kur tik galima, kurkite savo tautines religines bendruomenes ir ugdykite jose gilią katalikišką dvasią, palaikykite jose tautinius papročius ir kalbą. Visa tai padės jums išlikti ištikimais ir tikėjimui ir savo tautai.

(Tęsinsy sekancčiame "LAIKO" nr.)

KULTūros naujienos

ANDRIAUS KUPREVIČIAUS KONCERTAS LIETUVIŲ SALĖJE

Lapkričio 27 d. Lietuvių Salėje Avellanedoje įvyko paskutinis šiame sezone garsiojo pianisto Andriaus Kuprevičiaus koncertas. Pirmoje dalyje buvo išpildyti J. S. Bach "Du choralai" ir L. van Beethoven sonata "Mėnesiena". Antroje dalyje buvo pasakambinta Chopino "Baladė in fa maggiore", "Valsas in la minore" ir "Scherzo in si bemol". Su tikrai kuprevičišku švelnumu ir temperamentingumu, palikdama giliausią įspūdį, praskambėjo Fr. Liszto "Paguoda" ir "Vengrų rapsodija Nr. 12".

Grynoji muzika reikalauja iš klausytojo pakilti aukščiau naudos ir reikalo sąvokų. Ji priklauso tamsiai grožio sričiai, kuri, panašiai kaip žaismas, niekam kitam netarnauja ir todėl yra ieškoma dėl savęs pačios. Dėl to, ką ji savo garsiais ir ritmais mums pristato. Ir tik gilus menininkas sugeba duoti KALBANČIĄ muziką, t. y. tokią, kuri parodo mums kai ką daugiau, negu grynus garsus ir ritmą. Andrius Kuprevičius yra tikras menininkas kūrėjas, kurio muzika atskleidžia mums žmogaus dvasios gelmes, jos tamsų dualizmą, kankinantį netikrumą, švelnų ilgesį, kūrybinį nerimą, prometejiškus polėkius ir tragiškuosius lūžius. Tokia muzika ugdo aukštesnę dvasinę kultūrą, duoda gilaus dvasinio pasitenkinimo ir atgaivina, kaip atgaivina mus kam nors atskleistas ir išlietas mūsų pačių ilgesys, rūpestis, kančia ar pyktis. Linkėtina, kad tokius koncertus vis daugiau mūsų tautiečių įvertintų ir pamiltų. Jie parodo mūsų kolonijos kultūrinį lygį.

Pr. Br.

ANDRIUS KUPREVIČIUS lapkričio 21 d. davė turiningą piano rečitalį "Teatro Buenos Aires" salėje. Trejose dalyse buvo išpildyti J. S. Bach, J. Haydn, Fr. Chopin, J. Aguirre, J. J. Castro ir Fr. Liszt kūriniai. To paties mėnesio 26 d. "Gente de Arte" salėje Avellanedoje drauge su savo sesute smuikininke Elena Kuprevičiute davė L. van Beethoveno, W. A. Mozarto ir E. Griego kūrinių koncertą. Abu koncertai, nežiūrint išlepinto buenosairiečių skonio, sukėlė nepaprastą publikos entuziazmą. (L.)

● LIETUVIŲ TEATRAS CHICAGOJE. Š. m. gruodžio 3 d. Chicago Lietuvių Teatras statė pirmą savo vaidinimą — J. Grušo "Tėvą". Teatrą suorganizavo žinomas teatralas Stasys Pilka.

● LIETUVIŲ LIAUDIES DAINOS ISPANISKAI. Lysandro Z. D. Galtier turi išvertęs į ispanų kalbą nemažai mūsų liaudies dainų ir raudų pavyzdžių. Vertimams jis panaudojo prancūziškus O. V. Milašiaus tekstus.

● LITUANISTIKOS UNIVERSITETAS. Chicagoje yra judinamas užakinio lituanistikos universiteto klausimas. Universiteto paskaitos galės lankyti kiekvieną lietuvį, kur jis bebūtų likimo nublokštas ir ką bedirbtų. Savo laisvą laiką jis galės su-

naudoti produktingam gimtosios kalbos, literatūros, meno, istorijos bei geografijos pažinimui. Tuo būdu galima bus įsigyti tam tikrą specialybę, net mokslo laipsnį.

● O. V. MILAŠIAUS POEZIJOS ANTOLOGIJA ISPANŲ KALBA. Lysandro Z. D. Galtier paruošė spaudai O. V. Milašiaus Poezijos Antologiją, kuri apima visus žymesnius Milašiaus kūrinius. Knyga turės apie 500 psl. Jos išleidimas numatomas ateinančių metų pradžioje.

● LIETUVIŲ BIBLIOGRAFINĖ TARNYBA. Neseniai iš Vokietijos į Jungtines Amerikos Valstybes atsikėlęs žymus Lietuvos bibliografas ir bibliografinio darbo pionierius, Lietuvių Bibliografinės Tarnybos vedėjas tremtyje A. J. Ružancovas mums rašo:

"Lapkričio 11 d. sukaks 4 metai, kai Bavarijos Memmingene pradėjo savo darbą Lietuvių Bibliografinė Tarnyba. Jūsų gerb. laikraščiu buvo pasiūstus mūsų biuletinio "Knygų Lentynos" rotatorium išspausdinti numeriai, iki 5-jo imamai. Šiuo metu Memmingene spausdinamas 6-9 Nr., suredugotas jau JAV, kur Tarnyba perkelta š. m. VIII. 18. d.

"...Baigdamas norėčiau pranešti, kad gavau jau pastovią tarnybą didelės ligoninės virtuvėje. Grįžus iš darbo galiu skirti bibliografijai vakarines valandas (pakaitomis su anglų kalbos studijomis) ir sekmadienius. Dirbama 54 val. per savaitę. Ketinu išsilaikyti iš kuklaus uždarbio, o "Knygų Lentynos" leidimu pažadėjo rūpintis Lietuvių Tremtinių Bendruomenės Memmingeno apylinkės komitetas (Bavarijoje), kur ir aš išgyvenau apie 4 met. tremty.

"Laikraščiai, knygos ir brošiūros būtina man reikalingi kaip medžiaga bibliografijai. Neturint jų bibliografinis darbas būtų bemaž neįmanomas, tačiau apie laikraščių prenumeravimą Tarnybai šiuo metu netenka ir svajoti. Reikia šeimai ir save išlaikyti. Gyvename fermoje, 5 mylių atstume nuo Danville's miesto, kur yra mano tarnyba. Reiškiu pagarbą. (pas.) A. J. Ružancovas, L.B.T. Vadovas ir Steigėjas, bibliografas."

Nors ir tokiose sąlygose mūsų kultūrininkai nenuleidžia rankų. Jų pasiaukojimas bendrajam labai tikrai vertas mūsų simpatijų ir paramos. (L.)

Jau galima gauti naujų, Šv. Cecilijos Choro pagamintų

LIETUVIŠKŲ PLOKŠTELIŲ

3 plokštelėse yra Šv. Cecilijos Vyrų Choro įdainuotos liaudies dainos, pianistui Andriui Kuprevičiui dalyvaujant. Ketvirtojo plokštelėje yra pianisto A. Kuprevičiaus įskambinti Čiurlionio 2 Prelūdai ir smuikininkės Elenos Kuprevičiūtės įgriežta Budriūno "Rauda". Vienos plokštelės kaina \$ 8.—. Galima gauti Lietuvių Parapijoje, pas Šv. Cecilijos Choro vedėją V. Rymavičių, pas reikalų vedėją K. Misiūną ir per bet kurį Šv. Cecilijos choro nari.

Prof. Juozas Naujalis

Šiomet sukako 15 metų nuo mūsų muzikos patriarko prof. Juozo Naujaliao mirties. Tai buvo tauri asmenybė, plačiai žinoma lietuvių tarpe ir užkariavusi bendrą visų pagarbą bei simpatijas. Kada dar pirmosios rusų priešpaudos metu pasirodė pirmosios mūsų tautos atbudimo žymės, J. Naujalis, kaip pirmas išlavintas muzikas, susipratusių lietuvių tarpe energingai ėmėsi darbo atgaivinti lietuvišką muziką, dainas. Dėl to jam užtárntautai priklauso Lietuvos muzikos tėvo titulas.

Prof. J. Naujalis gimė Raudondvary, zakristijono šeimoje. Gimtojo kaimo dvare baigė pradžios mokyklą ir ten pat pas vietinį vargonininką įgijo pirmąsias muzikos teorijos žinias. Jo nepaprasti gabumai muzikoje atkreipė dvaro savininko grafo Tiškevičiaus dėmesį ir jo dėka patenka į Varšuvą, kur baigia konservatoriją.

Grįžęs Lietuvon, kurį laiką vargoninkauja Vabalninke ir Rietave, be to, pradeda pirmuosius mėginimus komponuoti, kas jam sekasi puikiausiai. Neužilgo pasirodo kelios jo dainos chorui, tarp jų pažymėtina "Jau slaviškos šalys iš miego sukilo", taip pat harmonizuoja liaudies dainas ir parašo pirmąsias sa-

vo mišias. Bažnyčios vyresnybė susidomėjo jaunuoju muziku ir atsikvietė jį į Kauną. 1894 metais vysk. Paliulionio rūpesčiu išsiunčiamas į Regensburgo Auštąją Muzikos mokyklą tęsti studijų, kurias užbaigus skiriamas Kauno dvasinės seminarijos profesorium ir Katedros vargoninku.

Taip J. Naujalis neužilgo pasidarė autoritetingu muzikinio gyvenimo vadovu Kaune ir tuo pačiu visoj Lietuvoj. Nebijodamas rusų valdžios 1899 metais įsteigia slaptą "Dainos" draugiją, rengia slaptus kultūrinius vakarėlius-koncertus, kur kartais ir su savo kūriniais pasirodo. Vėliau, atgavus spaudą, organizuoja iš seminarijos klierikų pavyzdingą chorą, įkuria vargonininkų draugiją ir redaguoja žurnalą "Vargonininkas".

Paskelbus nepriklausomybę, J. Naujalis 1919 metais įsteigia Kaune pirmąją muzikos mokyklą, kurią vėliau perėmusi vyriausybė pakeičia į konservatoriją jo vadovybėje. Valstybės prezidentas suteikia jam pirmutinį profesoriaus titulą lietuviškoj konservatorijoje. J. Naujalis yra pasižymėjęs netik kaip kultūrinis veikėjas ir gražių kompozicijų autorius, bet ir kaip žymus pedagogas. Daugelis mūsų muzikų ir beveik kuo ne visi tuo laiku studijavę Kaune vargonininkai prisimena jį kaip savo mokytoją.

J. Naujaliao tiesioginė kūrybos sritis yra

★

Šv. Cecilijos choras išeina iš radiofono po lietuviškos dainos koncerto š. m. lapkričio 20 d. Pirmoje eilėje viduryje stovi choro dirigentas komp. Vaclovas Rymavičius su pianistu Andriumi Kuprevičium.

★

Kordoba - Argentinos Plaučiai

Iš argentiniečių lūpų taip dažnai girdimas pavadinimas: Kordoba — Argentinos plaučiai — gal labiausiai tinka provincijos kalnuotoms sritims, nes pati sostinė, nors ir gulėdama aukščiau už kitus Argentinos miestus, negalėtų pasigirti visai europietišku oru, kaip daugeliui gal atrodo.

Tad visų pirma norėtusi pakalbėti apie pačią Kordobos provinciją, kuri randasi respublikos centre ir užima tokį plotą, kaip Irlandija, Olandija, Belgija ir Šveicarija kartu. Didesne dalimi tai derlingos lygumos, kurios pietuose susilieja su beribia pampa, o vakaruose, palaiptiškai kildamos, virsta didinga kalnų grandine — Las Sierras de Cordoba, kurie daro įtakos ne tik visos provincijos klimatui, bet ir jos hidrografinei padėčiai ir visam produktingumui. Las Sierras de Cordoba tikrumoj susideda iš trijų kalnų grandinių: Sierra Chica (aukšč. virš. apie 2000 m), Sierra Grande (aukšč. virš. apie 3000 m.) ir Sierras de Guasapampa (aukšč. virš. 1.650 m), kur užtinkama daug užgesusių vulkanų. Tarp šių kalnų gradinių randasi puikūs derlingi slėniai, žaliuojančios pievos, tankūs miškai, visokeriopa augmenija. Šiuose slėniuose randasi taip pat didžiausi ir gražiausi kalnų ežerai: lago de San Roque, de Reartes, de Calamuchita, didžiausias visoj provincijoje. Be to, yra daug upių, kurios charakteringos tuo, jog prasideda ir baigiasi toje pačioje provincijoje, išskyrus Rio Tercero, kuris įteka į upę Paraną, bet laivyninkystei netinka. Jo plačiausia vieta apie 300 m. Visoj provincijoje, ypač kalnų srity, vanduo tvėrkiamas, sudaromi t. v. "dique", o vandens jėga sunaudojama elektrai. Didžiausias tų "dique" ir tikras technikos laimėjimas, kuriuo argentiniečiai labai didžiuojasi, yra Dique San Roque, 40 km nuo Kordobos miesto, Rio Primero vandens užtvanka, įrengta prieš 50 m. Tai didžiausia

užtvanka visoj P. Amerikoj ir jau prieš eilę metų figūravo tarp pirmųjų visam pasauly. Užima plotą 1.225 hekt. ir talpina 142.750.000 m³. Jo vanduo naudojamas hidroelektrinei energijai Kordobos miestui. Šitas Dique San Roque, apsuptas gražios gamtos, turistų labai lankomas, nes ant jo praktikuojami ivairiausi vandens sportai. O kadangi jame daug žuvyčių gyvena, tai pritraukia taip pat ir žuvautojus.

Provincijos š. ryt. randasi garsus ežeras "Mar Chiquita", 70 m. virš jūros paviršiaus, kurio vanduo laikomas sūriausiu visam pasauly. Druskos ir visokie kitų mineralai daro vandenį taip tirštą, jog žmogus jo paviršiumi lengvai išsilaiko. Šitie vandens mineralai turi gydymosi jėgos, ypač reumatizmui, taip kad ežeras nuolat lankomas didelio skaičiaus žmonių, o jo pakraščiuose išaugo moderniškiausi kurortai, kaip Miramar, Villa Mar ir kt. Įdomu yra tai, jog keletą metrų nuo ežero kranto galima rasti skaidriausius saldaus vandens šaltinius.

Nesiekdama Atlanto pakraščių, Kordobos provincija turi grynai kontinentalinį klimatą, karštą ir sausą. Bet kalnų sritys įneša daug temperatūros pakitėjimų ir čia klimatas skaitomas sveikiausiu. Vasaros karščiai, nors ir siekia 42°, lengvai pernešami dėl oro sausumo, nuolatinio vėjo dvelkimo ir ypač gaivinančiai vėsių naktų. Dangus čia lyginamas su Viduržemio jūros dangumi, garsiausiųjų poetų apdainuotu. Turistai iš užsienio specialiai atvyksta į Kordobą pasigrožėti šiuo nepaprastu dangaus spindėjimu, ypač San Roque ežero srity. Kiek nemalonumo sudaro smarkūs vėjai pavasarį ir rudenį, kurie sukelia daug dulkių, bet jie pasitaiko retai ir trunka nedaugiau kaip keletą valandų. Lietaus čia nedaug būna, tik šįmet išimtinai daug lijo, taip kad kartais dėl sausros nukenčia derliai ir gyvulių ūkiai. Žiemos metu būna keletas laipsnių šalčio, bet ir jie dėl sauso oro lengvai pernešami. Sniego pasitaiko tik auk-

choro ir solo dainos, kurios plačiai paplito lietuvių tarpe, tapdamos beveik liaudies dainomis. Iš jų populiariausios yra: "Jaunimo giesmė", "Lietuva brangi, mano Tėvyne", "Už Raseinių ant Dubysos", "Vasaros naktys" ir daugelis kitų, daugiausiai Maironio žodžiams parašytų. Be to, labai didelis jo pamisių ir bažnytinės muzikos srity, kaip 15 mišių ir daugybė įvairių giesmių. Rašė taip pat ir instrumentalinei muzikai, tačiau nedaug.

Paskūtiniais savo gyvenimo metais J. Naujalis, nors būdamas fiziškai nevisai sveikas, tačiau kupinas dvasinių jėgų, diriguoja per Eucharistinį Kongresą paskūtiniausias savo mišias. 1934 m. rugsėjo 9-tą dieną, pilnas dar neišgėsusių kūrybinių jėgų, tapo pakirstas netikėtai staigios mirties. Tai buvo lyg baigiamas akordas jo harmoningam idėjiniam gyvenime.

Vyt. Kerbelis.

Jadvyga Kuncaitienė, "LAIKO" atstovė Kordoboje (šio straipsnio autorė) Lietuvių Aušros Vartų Parapijos sode Avellanedoje

štesnėse kalnų vietose, bet 1938 m. snigo visoj provincijoj. Dažniau pasitaiko ledų kurie padaro nemaža žalos augmenijai, ypač čia gausiems vynuogynams. Sakoma, jog paskutiniaisiais metais šios provincijos klimatas pasidaręs kiek drėgnesnis. Kordobos mieste įsteigta astronominė observatorija atyžiai studijuoja šios provincijos klimatą ir nustatė, jog jis labai sveikas. Dėl to kalnuose pilna sanatorijų plaučių, nervų ir reumato ligoniams gydyti, o moderniški kurortai veik ištisuš metus perpildyti ir jų skaičius nuolat auga. Kurortų yra tiek daug, apie juos rašyti reiktų atskiro straipsnio.

Kalbant apie provincijos augmeniją reikia pasakyti, jog ji labai įvairi, pagal paviršiaus įvairumą. Lygumose — javų laukai, žaliuojančios pievos, miškai, kalnų papėdėj ir šlaituose — alpių ganyklos. Pačių kalnų augmenija, kaip ir visur, keičiasi pagal jų aukštį, turtingiausia 500-1700 m aukštumoj, kur medžiai pasiekia 20 m aukščio. Čia randama įvairių P. Amerikos medžių ir augalų. Iš gyvulių sutinkamos pumos, žmonėms nepavojingos, vilkai, lapės, nutrijos, kalnų kiaulės, Patagonijos kiškis, europinis kiškis, triušiai, laukų žiurkės ir t. t. Iš paukščių daugiausiai sutinkami kondorai, visai retai — strausai, bet yra ir gandrų, gulbių, laukinių žąsų, balandžių ir kt. Upės ir ežerai pilni žuvų. Bičių — apie šimtas rūšių.

Kaip ir visoj Argentinoj, taip ir čia iš pirmųjų gyventojų indėnų išliko tik stipriausia giminė — Sanabironai, kurie ir šiandien dar sudaro kai kurių vietovių gyventojų branduolį. Kalnuose randami dar senovės indėnų kultūros likučiai, akmens skulptūros, raižiniai, rankdarbiai ir pan. Negrų ir zambų jau retai kur galima užtikti. Privilioti gero klimato, gamtos grožio, kuris daug kur primena kalnuotas Europos sritis, čia daugiausia apsigyveno europiečiai, taip kad iš 1.500.000 dabartinių gyventojų didžia-

sią dalį sudaro ispanai, italai, vokiečiai, šveičarai, čekoslovakai ir mažesniais kiekiais kt. tautos, jų tarpe lietuviai, lenkai ir rusai. Tų europiečių čia gimę vaikai vaidinami križiais. Lietuvių daugiausia gyvena pačioj sostinėj, bet yra nemažai jų įsikūrę apie Calamuchitos ežerą ir kt. kurortuose, kur laiko viešbučius, pensijonus. Galima jų užtikti ir žemės ūky. Šioj provincijoj vienam km² tenka maždaug 8 gyventojai.

Provincijos švietimas užima vieną iš pirmųjų vietų visoj Argentinoj. Manoma, jog čia mažiausiai analfabetų.

Dėl palankių klimatinų ir hidrografinių sąlygų, derlingos žemės ir mažiausių derliaus sunaikinimo pavojų, žemės ūkis ir gyvulininkystė yra šioj provincijoj svarbiausia verslo šaka. Auginami visu rūšių javai, žirniai saulėgražos, riešutai, bulvės, daržovės, vaismedžiai gydamos žolės, tabakas, net linas, medvilnė ir kt. Šiaurėj užsiimama miškininkyste. Provincija turtinga mineralais (jų iširta jau 143 rūšys) ir metalais. Randama aukso, sidabro, vario, švino, platinos ir kt., bet dėl jų. priežasčių šie mineralai beveik visai neeksploatuojami. Yra užtikta ir uranijaus. Provincijos š. rytuose randasi milžiniškos druskos kasyklos.

Pramonė ir prekyba visoj Kordobos provincijoj nepaprastai vystosi ir auga. Svarbiausios pramonės šakos yra šios: kalkių ir marmoro, statybinių medžiagų, odų, maisto produktų, medžio dirbinių, popierio, alaus, druskos, aliejaus ir kt. Šiaurėj įkurti nutrijų ūkiai, kurie duoda didelį pelną. Be to, kaipo vieną iš svarbių pelno šakų čia tenka paminėti turizmą.

Susisiekimas su visu kraštu yra patogus; traukiniais, moderniškais autobusais, lėktuvais.

Tiek trumpai apie provinciją. Apie jos sostinę gražųjį Kordobos miestą ir kitus didesnius miestus — sekantį kartą.

JADVGA KUNCAITIENE

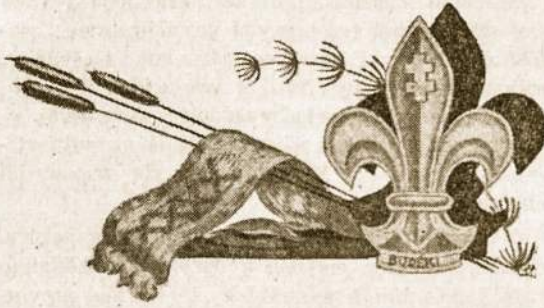
★

San Martin
aikštė su
katedra
Kordoboje

★

J A U N I M A S - T A U T O S A T E I T I S

SKAUTŲ STOVYKLĄ PRISIMINUS

Rašo SKTN. V. LESNIAUSKAS

Prieš mano akis — viena iš daugelio gražių vasarų laisvoje Lietuvoje.

Skautai — daugiausia mokyklinis jaunimas — dienas ir valandas skaičiuodami laukia vasaros atostogų ir tos dienos, kada galės vykti stovyklon. Per žiemą, per ištisus mokslo metus įgriso nuolat knygas vartyti, mokyklos suolą dilinti; nebeįdomūs jau teatrai, kinai nei kitokios pramogos; kažkokia jėga tiesiog traukte traukia iš dulkėto miesto kur nors prie upės, ežero, į mišką, į gamtą.

Skautas juk yra gamtos ir gyvių draugas. O kaip gi tą gamtą pažinsi, kaip su ja susidraugausi iš miesto kojos nekeldamas? Užtat atėjus nustatytai išvykimo dienai, uniformuoti skautai su kuprinėmis ant pečių žygiuoja, važiuoja skiltimis, draugovėmis į parinktas stovyklauti vietas. O tų gražių gražiausių vietų Lietuvoje begalės! Tik prisiminkime Dubysą, Šešupę, Nerį, Nemuną ir kitas mūsų upes bei ežerus, prisiminkime mūsų gražųjį pajūrį!...

Ir štai, į vieną iš tų gražių vietovių apie vidurdienį atvyksta 30-ties skautų draugovė. Draugininkas — stovyklos viršininkas, jau iš anksto stovyklai vietą parinkęs ir planą sudaręs, duoda pirmuosius įsakymus. Jaunuoliai, nors po kelionės nuvargę, bet truputį užkandę ir pailsėję, drausmingai ir uoliai atlieka pavestą darbą: kaip bitelės, kaip skruzdės nenuilstamai kruta, dirba. Ir štai į pavakarę, pušynėlyje, netoli vandens išdygsta kaip grubai po lietaus gražiu pusračiu skautiškos palapinės. Viduryje stiebas vėliavai, skautiškas stalaš, kairėj "virtuvė" ir kiti reikalingi stovykliniai įrengimai. Visų akyse džiaugsmas ir pasididžiavimas atliktu darbu. O yra kuo didžiutis, nes stovyklą įrengti patiems vieniems be mamytės, tėvelio pagalbos — tai ne juokai!... Po sunkių darbų pirmą naktį gryname ore skautai paskęsta maloniausiame miege.

Kitą dieną prasideda tikras stovyklinis gyvenimas. Trimitas "kelk!" — ir visi kaip vienas šoka iš palapinių. Po trumpos mankštos praustis ar maudytis (pagal sąlygas). Tvarkingai apsirengę rikiuojasi prie stiebo. Malda, vėliavos pakėlimas, pusryčiai. Garbė savo kulinarijos meną parodyti, atsiet, virti, bulves

skausti, puodą šveisti tenka "Lapinių" skilčiai. Prieš piet ir po pietų darbymetė: tai, kas žiemos ir blogo oro metu sueigose buvo išmokta, dabar reikia praktiškai gamtoje atlikti, pakartoti: pirmoji pagalba, signalizavimas, mazgų rišimas ir pritaikymas, topografija, kelionės ženklai, skautiški žaidimai bei sportas — tai kasdieninis stovyklos darbas, pajvairinamas ekskursijomis į netolimas istorines ar šiaip įdomias vietas, arba talka pas kurį ūkininką atliekant sezoninį darbą. Vakarienę pavalgį, saulei leidžiantis — malda, himnas, vėliavos nuleidimas, o po to visi susirenka prie degančio laužo padainuoti, vaidinti, dienos išpūdziais pasidalinti. Staiga trimitas, komanda "Miegoti", ir stovykloje įsiviešpatauja visiška tyla, kurią pertraukia tik blėstančios laužo ugnies spraksėjimas, iš vienos ar kitos palapinės einas knarkimas ir budinčių sargybinių žingsniai. Taip bėga stovyklos dieneles daug greičiau negu srauniausiu Lietuvos upių vandenėlis...

Deja, štai ateina pati nemaloniausia stovyklos užbaigimo diena. Nė vienas jos nelaukia, nė vienas dar nenorėtų iš čia išvykti. Tačiau skautai ne lepšės: stovykloje jie sustiprėjo, saulė, vanduo ir vėjas juos užgrūdino. Jie nenusimena, nes žino, kad reikia grįžti į namus, kur tėveliai ir kiti namiškiai jų laukia; juk jie visi vieni kitų pasiilgę. Stovyklos vietą sutvarkę, visi linksmi su daina grįžta namo, tvirtai pasiryžę kitą vasarą vėl traukti į gražiąją Lietuvos gamtą sveikatos ir naujų skautiškų žinių pasisemti.

VYČIŲ ŽODIS

PIRMIEJI LIETUVIŲ SALĖJE

Įdomu pastebėti, kad Vyčių klubas surengė patį pirmąjį parengimą Lietuvių Salėje Avellanedoje. Tai buvo 1948 m. Dar gerokai prieš karnavalą naujai išrinktoji Vyčių valdyba savo posėdyje nutarė dėti pastangų, kad naujai pastatytoje, bet dar nepėtoje pilnai įrengti Lietuvių Salėje būtų galima suruošti pirmuosius lietuviškojo jaunimo pobūvius tų metų karnavalo proga. Išgavus salės vadovybės sutikimą iš karto net keturiems pobūviams, patiems vyčiams reikėjo bent laikinai įsivesti elektrą ir įmanomai papuošti salę. Visa tai vyčiai atliko su tikrai jaunuolišku pasiaukojimu. Nesustabu, kad šie pirmieji parengimai turėjo didelį pasisekimą, o už gražiausius karnavalinius kostiumus buvo paskirtos dvi premijos. Tokiu būdu Vyčiai pirmieji įžengė į naująją Lietuvių Salę Avellanedoje ir iki šiai dienai yra viena iš judriausių mūsų kolonijos organizacijų, beveik kas mėnesį suruošianti po parengimą su kaskart turiningesne programa.

ISPANŲ KALBOS KURSAI

vyksta Lietuvių Aušros Vartų Parapijos Mokykloje, Brasil 835, Avellanedoje, antradieniais nuo 18.30 iki 20.30 val.

Teodoras Daukantas

VISAME PASAULYJE

PASIBAIGĖ 4-ASIS JUNGTTINIŲ TAUTŲ SUVAŽIAVIMAS

Po dvylikos savaitių tuščių ginčų, gruodžio 10 d. pasibaigė ketvirtasis visuotinis Jungtinių Tautų suvažiavimas New Yorke. Vienas iš paskutinių šio suvažiavimo nutarimų buvo Jeruzalės sutarptautinimas, nutartas gruodžio 9 d. 38 balsais prieš 14 (7 susilaikant) buvo nubalsuota Jeruzalės miestą su aplinkinėmis šventosiomis vietomis išimti iš Transjordanijos ir Izraelio valstybių valdžios ir pavesti tarptautinei tarybai. Kadangi tiek Transjordanija, tiek Izraelis žada iki paskutiniųjų priešintis ir neįsileisti jokios tarptautinės valdžios, tai pati Jungtinių Tautų Organizacija maža tiki šito savo nutarimo įgyvendinimu, kuriam dėl visa ko paskyrė 8 milijonus dolerių. Įdomu pastebėti, kad Sovietų Sąjunga su savo satelitais balsavo už Jeruzalės sutarptautinimą, regimai tikėdamasi praveisti savo agentus ir kiršintojus į tarptautinę Jeruzalės valdžią. Gal daugiausia dėl tos pačios priežasties JAV ir Anglija balsavo prieš. Kaip ten bebūtų, vis dėlto baigdamas paskutinį posėdį Jungtinių Tautų suvažiavimo pirmininkas Carlos Rómulo su platoniška diplomatija pareiškė: "Nepasiduodu desperacijai ir nepripažįstu visiško nepasisekimo". Jeigu jau taip, tai tikrai menki suvažiavimo vaisiai ir menka paguoda.

Protestuodamas prieš Jungtinių Tautų nutarimą, Izraelis gruodžio 13 d. oficialiai paskelbė Jeruzalę valstybės sostine...

LAISVŲ SINDIKATŲ KONFEDERACIJA

Londone susirinę 53 tautų laisvųjų antikomunistinių sindikatų atstovai gruodžio 6 d. įsteigė tarptautinę "Laisvųjų Sindikatų Konfederaciją", nepriklausomą nuo komunistų vadovaujamos "Pasaulio Darbininkų Federacijos". Laisvųjų Sindikatų Konfederacijos tikslas bus "duona, laisvė ir taika visame pasaulyje". Baigdama savo suvažiavimą, naujoji darbininkų Konfederacija 50 milijonų savo narių vardu paskelbė atsišaukimą į viso pasaulio darbininkus, reikalaujama iširti priverčiamųjų darbų stovyklų buvimą Sovietų Sąjungoje ir komunistų valdomuose kraštuose. Kaip žinoma, vienoje tik Sovietų Sąjungoje esama apie 14-20 milijonų darbo vergų, dirbančių priverstinio darbo stovyklose baisiausiose sąlygose.

KARO PABAIGA KINIJOJ

Komunistinės Kinijos prezidentas Mao Tsé Tung paskelbė, kad civilinis karas jau esąs baigtas. Nacionalistinės Kinijos valdžia su maršalu Chang Kai-Shek pryšakyje persikėlė į Formozos salą, tik 29 km. sąsiauriu atskirtą nuo žemyno. Iš čia toliau bus vedamas blokadų ir partizaninis karas prieš komunistus. Tuo tarpu paskutiniai nacionalistinės armijos likučiai traukiasi į Indokinijos ir Birmanijos pasienį be rimtesnio pasipriešinimo arba stengiasi pasiekti Formozą.

Paskutinėmis žiniomis, JAV pradėjo gabenti didelius ginklų kiekius į Formozą, matomai norėdama rimtai prisidėti prie šitos svarbios karo bazės gynimo. Nacionalistai saloje turi sutelkę apie 200.000 iki 300.000 kariuomenės su 100 karo lėktuvų ir nežymiu karo laivynu.

SLAPTIEJI SOVIETŲ GINKLAI

Apacioje paduodame špionažo sluogsnių ("Intelligence Digest" ir kt.) skelbiamas žinias, paimtas iš įvairių šaltinių pačioje Sovietų Sąjungoje. Ypačiai minimas 1948 m. iš Sovietų Sąjungos lėktuvu į Atėnus pasprukęs vokiečių mokslininkas prof. Robertas Tellmanas, nuo 1943 m. kaip belaisvis dirbęs slaptosioje sovietų ginklų pramonėje. Jis suteikęs žinių apie sekančius slaptuosius sovietų ginklus, kurie daugumoje yra dar tik bandymų stadijoje.

REKETOS, sveriančios 20-40 tonų, pakylančios iki 210 km ir aukščiau. Sovietai bandą raketas, panašias į milžiniškas skraidančias lėkštes, kurios per valandą galinčios perskristi Atlantą (virš 6000 km).

BAKTERIJOS, auginamos specialiose laboratorijose. Vienoje laboratorijoje, įrengtoje Kaspijos jūros salelėje prie Baku, netyčia užsikrėtę, per kelias valandas išmirė visi 40 tarnautojų.

MIRTIES SPINDULIAI: Tifliso kosminių spindulių institute pasisekė pagaminti mesonų (glūdinčių tarp elektronų ir protono) spindulius. Tiflise Tellmanas matęs aparatą, panašų į didžiulį veidrodinį teleskopą, iš kurio buvo paleistas violetiniai žalsvas spindulys, plika akimi sekamas per kokį 100 metrų. Šis spindulys buvo nukreiptas į už 2 km. kalnuose besiganančias, avis, kurios po kelių sekundžių krito negyvos.

DIRBTINIAI ŽAIBAI: viename iš visų pusių kalnų apsuptame Kaukazo slėnyje prof. Tellmanas dalyvavęs bandyme sukelti dirbtinę audrą. Šaudant raketomis į viršų, buvo sukeltas juodas debesis. Į šitą debesį buvo šaudoma kitomis raketomis, paliekančiomis baltus ruožus. Baltiems ir juodiems debesims susimaišius, prasidėjusi baisi audra su žaibais ir perkūnijomis, nusiaubusiomis ir išdeginusiomis visą slėnį.

ATOMINĖ BOMBA jau yra sovietų rankose. "Intelligence Digest" leidėjo Kenneth Hugh De Courcy teigimu, Sovietų Sąjunga pagaminanti po 4 atomines bombas į mėnesį. Prof. Tellmanas pranešęs, kad sovietai turį pasigaminę bombų, galinčių sukelti milžiniškus vandens pylimus ir užšaldyti uostus storu ledo sluogsniu.

VAKARAI GINKLUOJASI

Neseniai Paryžiuje įvykusioje Atlanto Gynybos konferencijoje, kurioje dalyvavo 12 paktą pasirašusių tautų karo ministrai ir vyriausiųjų kariuomenės štabų viršininkai, buvo priimtas Europos gynybos planas. Kai tik šį planą prez. Trumanas patvirtins, tuoj pradės plaukti moderniškiausi ginklai į vakarų Europą pagal kiekvienai valstybei karo atvejui iš

anksto numatytus uždavinius. "Per stiprybę į taiką!" — yra naujasis Vakarų politikos šūkis. Jo pasėkoje Prancūzijoje ir kitur įvyko svarbių pakeitimų kariuomenės vadovybėje. Gen. Blanc perėmė Prancūzijos vyriausiojo kariuomenės štabo viršininko ir sausumos kariuomenės vado pareigas. Karo atveju Prancūzija turinti pastatyti stipriausią sausumos kariuomenę. JAV duotų pirmąjį aviacijos smūgį iš savo artimiausių bazių, kurių tinklas nuolat auga. Be atominų bombų JAV turinčios daug baisesnį naują ginklą, kurio panaudojimas būsianti didžiausioji naujojo karo sensacija.

Paskutinėmis žiniomis, JAV nutarusios pasiūsti į Angliją neribotą skaičių savo turimų 1000 oro tvirtovių, kuriomis iš Anglijos bazių bus galima pasiekti bet kokį taikinį Sovietų Sąjungos ir jos satelitų teritorijos.

NEMANDAGUS KALINYS

Gruodžio 1—9 dd. maršalas Titas Sarajevo mieste suruošė 10 sovietų piliečių tiesmą. Visi kaltinamieji prisipažino (išskyrus V. Necludovą, kuris teismo išvakarėse pasikorė), ir teismas nubaudė juos nuo 3 iki 20 metų sunkiųjų darbų kalėjimo už špionažą, sabotażą ir sukilimo ruošimą. Panašus šalčio karo teismas vyksta Bulgarijos sostinėje Sofijoje, kur teisiami keletas aukštų komunistų, kaltinamų kaip paprastai šnipinėjimu, išdavimu, sukilimų ruošimu ir sabotażu. Visi kaltinamieji, kaip reikalauja šviesiausiojo sovietų teismo taisyklės, nuoširdžiai prisipažino, išskyrus buvusį vicepremierą T. Kostov. Šis nemandagus užsispyrėlis jau buvo pasirašęs raštišką prisipažinimą, bet teisme užmiršo savo pareigą ir užsigynė. Už tai jis tuojau dingo iš teismo salės, tarsi staiga suplevėsavusi laisvės vėliava raudonosios spaudos pasaulyje. Sovietinių teismų praktikos žinovai neabejoja, kad Kostov gaus tinkamą pamoką, ką jis turi sakyti, sugrįžęs į teismo salę. Bene moderniausia priemonė prisipažinimams išgauti be kankinimų ir valią paraližuojančių narkotikų yra vadinamoji GARSĄ RYJANTI KAMERA. Šios kameros sienos yra pagamintos iš tam tikros dirbtinės medžiagos, kuri sugeria bet kokį garsą. Atsidūręs tokioje kameroje, kalinys ne tik negirdi savo balso, bet net savo kvėpavimo ar širdies plakimo. Jau po kelių valandų jame sukyla beprotiškas nykums ir tuštumos siaubas. Žmogui sukyla beprasmiškas kaltumo jausmas ir nesveikas noras aukotis bet kokiam tikslui, kad tik greičiau ištrūkus ir niekada daugiau nepatekus į klaikiąją kamerą.

Tačiau Kostovui niekas nepagelbėjo: net savo gynėjo primygtinai prašomas pagaliau prisipažinti prie "įrodytos" kaltės ir prašyti pasigailėjimo, Kostovas gruodžio 13 d. antrą ir paskutinį kartą teisme pareiškė: "Esu visiškai nekaltas". Gruodžio 14 d. Kostovas buvo pasmerktas mirti, o kiti — nuo 5 metų iki gyvos galvos sunkiųjų darbų kalėjimo.

ŠALTASIS KARAS ĮKAITO

Politikos žinovai atvirai kalba, kad paskutinėmis

savaitėmis šaltasis karas pavojingai įkaito ir gali bet kur ir bet kada suliepsnoti. Dėl Prancūzijos vicekonsulo suėmimo Stettine labai įsitempė diplomatiniai santykiai tarp Prancūzijos ir Lenkijos. Buvo imtasi keršto priemonių abejose pusėse: prancūzų policija suėmė Lenkijos konsulą Lille mieste, areštuoja ir dešimtimis išveja iš Prancūzijos lenkų diplomatus, organizacijų ir firmų atstovus, apkaltindami juos špionażu ir sabotażo veiksmais. Lenkai atsimoka tuo pačiu. Ir jeigu tas konfliktas neišsigimė į visišką diplomatinį santykių nutrūkimą, tai tik todėl kad dar neatėjo lemiamasis momentas.

Įtempimas tarp Jugoslavijos ir Kominformo šalių aštrėja. JAV politikai mano, kad Sovietų Sąjunga negalės ilgai laukti Tito nesudorojusi, nes tada "titizmo epidemija" neišvengiamai išsiplėstų anapus geležinės uždangos. Kad Tito visur turi savo simpatikų, įrodo vyksta aukštų komunistų teismas Sofijoje ir 4 areštuotų rumunų pasprukimas iš Rumunijos į Jugoslaviją, įvykęs gruodžio 9 d. Vežami lėktuvu iš Turnu Severin į Rumunijos costinę Bukareštą, jie ištraukė revolverį iš sargybinio rankų ir, jį nužudę, privertė pilotą su 19 keleivių pasukti į Jugoslavijos sostinę Belgradą.

Ruošdamiesi karui, sovietai nuolat stiprina Vengrijos ir Čekoslovakijos sienas, tveria spygliuotų vielių užtvargas, minuoja laukus, stato bunkerius ir stiprina krantų apsaugas. Obės, Lenos ir kitų didžiųjų Sibiro upių deltose paskubomis ruošia karo aviacijos bazes prieš Kanadą, tų upių užšalusias vagas panaudodami plentų vietoje. Gruodžio 9 d. Kenneth Hugh de Courcy (tas pats, kuris daug anksčiau už Trumaną savo špionażo laikraštįje "Intelligence Digest" paskelbė, kad š. m. birželio mėn. sovietai sprogdins atominę bombą) per JAV radio paskelbė, kad Sovietų Sąjunga planuojanti įsteigti slaptą povandeninių laivų bazę Centrinėje Amerikoje, iš kur galėtų patogiai bombarduoti JAV atominėmis bombomis.

Šiandien viena yra aišku, kad vakariečiai karo nepradės. Jį pradės sovietai, kai tik įsitikins savo ginklų pranašumu.

RETA DOVANA

Gruodžio 11 d. vakare privačioj Popiežiaus koplyčioj būrys Romos tramvajų konduktorių kalbėjo rožančių kartu su Pijum XII. Po pamaldų iš būrio prisartino vienas buvęs protestantas pavarde Bruno Cornacchiola ir įteikdamas Popiežiui mažą ryšulėlį tarė: "Šv. Tėve, čia yra biblija, kuria aš naudojausi kovoje prieš Bažnyčią, ir durklas, kurį buvau nusi-pirkęs Jums nužudyti". Paklaustas, kodėl norėjęs nužudyti Popiežių, jis tik pareiškė: "Prašau atleisti". Pijus XII pasilenkęs pabučiavo jį į skruostą ir tarė: "Tegu Dievas tave laimina".

VATIKANO RADIJAS LIETUVIŠKAI

Nuo 1949 m. lapkričio 13 d. Vatikanu radijas duoda lietuviškas transliacijas 4 kartus per savaitę: pirmadienį, trečiadienį, šeštadienį — 20 val. ir sekmdienį — 15 val. vidurio Europos laikui. (ELTA)

PRAŠNEKO PRANCŪZŲ SPAUDA

Ligi šiol prancūzų spauda laikėsi gana santūriai, kada reikdavo pasisakyti apie sovietų genocidinius veiksmus, o juo labiau privengdavo kalbėti apie pabaltiečius. 1949. 10. 2. vyriausybės leidžiamas "La Documentation Française" daug ir palankiai rašė apie tremtinių problemą. Ten minimi taip pat lietuviai ir kiti pabaltiečiai. Vyriausybės organe tai svarbus reiškinys, kuris gali turėti įtakos ir kitai spaudai.

Drąsesni pasisakymai prieš SS, genocido vyriausią kaltininką, pasigirdo ir Tautiniame Prancūzų Taikos Kongrese 1949. 11. 7/10. Pranešimą apie "tremtinius ir koncentracijos stovyklas" darė Jean Sennac, kuris labai ramiai ir objektyviai nušviečia tremtinių atsiradimo priežastis, koncentracijos stovyklų gyvenimo sąlygas Rusijoje ir kelia opinią prieš tą žmogaus pažeminimą ir naikinimą. Kongrese dalyvavo visų vyriausybės partijų atstovai, tad tokis pranešimas yra ypatingo dėmesio vertas.

Jau į plačiąją visuomenę prabilo 1949. 11. 12. "Le Figaro Litteraire", kurio tiražas per 300.000. Šis laikraštis paskelbė buvusio nacių kacetininko David Rousset ilgą straipsnį, kuriame išdėstytas Rusijos koncentracijos stovyklų gyvenimas ir kviečiama buv. Prancūzų Kacetininkų Federacija, geros valios prancūzai sudaryti "Commission d'Enquete". Šitoji komisija turėtų prašyti SS suteikti jai teisę ištirti padėti SS stovyklose.

Rousset atsišaukimą skelbia ir kairiųjų dienraštis "France - Tireur", turįs per 100.000 tiražo.

Kad Rousset siūlomos komisijos pastangos nuvykti į SS stovyklų padėties ištirti nebus vaisingos, savaime aišku. Tačiau Rousset atsišaukimas stipriai formuoja kaltinamąjį aktą Sovietų Sąjungai.

Neseniai dešiniųjų laikraštis "L'Epoque" per tris numerius skelbė Lietuvos deportacijas (veik išties tai, kas buvo paskelbta ELTOS biuletenyje). Gausiai buvo paminėtas ir VLIKo paskutinis memorandumas apie SS Lietuvoje vykdomą genocidą, įteiktas JTO.

ROUSSET AKCIJOS PRIEŠ SOVIETINIUS KACETUS ATGARSIAI

..Rousset atsišaukimas sukėlė didelio susidomėjimo. "Federation nationale des deportés et internés de la Résistance" būstinėje buvo sukviesta spaudos atstovų konferencija, kuriai D. Rousset, Remy Rouze ir Gaston Weil aiškino savo pasiūlymą ir pateikė naujų informacijų apie koncentracijos stovyklas Sovietų Sąjungoje. "Le Figaro" lapkričio 15 d. paskelbė vėl didžiulį Rousset straipsnį apie sovietų priverčiamuosius darbus. Toje spaudos konferencijoje iš lietuvių dalyvavo p. Gedgaudas. Jis pateikė konferencijai GLADKOVO ir SIEROVO instrukcijas ir kitos lietuviškos medžiagos apie sovietinius kacetus. Lietuvių kacetininkų vardu pasiūsta p. Rousset padėka už iniciatyvą, iškelti į šviesą sovietinių mirties ir naikinimo stovyklų problemą.

Lietuviai Parana salose

Artėdama prie La Platos, milžiniškoji Parana upė suskyla į begalinį upių ir kanalų tinklą, sudarantį eibę didesnių ir mažesnių salų ir salelių, kurios savo plotu prašoksta Belgijos plotą. Dauguma šitų salų yra užliejamos pakylančiu upės vandeniu, ir jų gyventojai dažnai yra priversti savo namus statyti ant stulpų. Niekuomet netrūkstant šilimos ir drėgmės, salose nepaprastai tarpsta miškai ir sodai. Prasidėdamos tik už kelesdešimt kilometrų nuo Buenos Aires ir nusitęsdamos toli už Rosario, Parana salos turi patogias rinkas savosioms miško, vaisių ir žuvies prekėms. Gražesnės vietos susilaukia vis daugiau vasarotojų, kuriuos čia traukia nepaprastas, kanalu išraižytas, miškais ir sodais amžinai žaliuojąs gamtovaizdis, atskirumas, ramybė, maudymosi, irklavimo ir žuvalimo patogumai. Arčiau į Buenos Aires salos yra tirščiau apgyventos ir žemė čia yra gero kaimo pabrangusi. Ypačiai didžiulio Parana kanalo Ibicuy sudarytose salose apstu lietuvių, kurie čia puikiai verčiasi. Netoli viena kitos gyvena sekančios lietuvių šeimos: Vytauto Nalivaikos šeima (kilimo vilnietis, buvęs pradžios mokyklos mokytojas Lietuvoje, Brazilijoje ir Argentinoje, 1941 m. įsigijęs 30 ha ūkį salose, 1948 m. pasistatęs vasarnamį — pensijoną "LIETUVA"); Burokai (taip pat turi pensijoną "ZEMAITĖ"), Baniuliai, Tonkūnai, Rastauskai, Juozo ir Vinco Veršėckų šeimos. Turi tenai po nuosavą ūkį pp. Grišonai ir Eidukoniai. Plačiau apie lietuvių gyvenimą salose parašysime kitą kartą. Šį kartą tik pažymėsime, kad norintieji juos aplankyti ir geriau susipažinti su vietos bei įsikūrimo sąlygomis, gali išvažiuoti iš Buenos Aires motorlaiviu (lancha) tiesiog iš Canal San Fernando (8.30 val. trečiadienį, ir šeštadieniais), arba iš stoties Perón (5.20 val.) traukiniu į Campana, iš kur (trečiadieniais, šeštadieniais ir sekmadieniais) išplaukia motorlaivis į Isla Ibicuy iki Tres Bocas Sagastume. Laišką rašant, be pavardės, reikia pridėti: Sagastume Chico, Isla Ibicuy, Via Canal San Fernando. (L.)

KONSULAS DAUŽVARDIS AMERIKIEČIŲ SPAUDOJE

1949. 10. 2. Chicagoje Amerikos Lietuvių Tarybos susirinkime Lietuvos konsulas p. P. Daužvardis kalbėjo apie sovietinę okupaciją Lietuvoje. Toji konsulo kalba rado plataus atgarsio amerikiečių spaudoje: "Brighton Park and McKinley Park Life" spalio 6d. paskelbė tos kalbos santrauką apie 200 eilučių, "Chicago Daily Tribune" spalio 3 d. apie 60 eilučių, kiti laikraščiai ta proga įdėjo ir konsulo atvaizdus. Atstovų rūmų nario Neil J. Linehan toji kalba ištiesai buvo pagarsinta rūmų posėdyje ir išpausdinta "Congressional Record" 1949. 10. 10.

1949. 10. 24. konsulas Daužvardis kalbėjo tema "Baltijos valstybės Europos politikos rėmuose" Benton Harbor rotary klubo pietuose. (ELTA)

KRONIKA

Buenos Aires - Avellaneda

AUŠROS VARTŲ PARAPIJOS METINĖ ŠVENTĖ

Lapkričio 20 d. Lietuvių Aušros Vartų parapija Avellanedoje labai iškilmingai atšventė savo metinę šventę. Lietuvišką Sumą su asista celebravo Avellanedos Marijonų vyresnysis kun. J. Jakaitis M.I.C. Šventinį pamokslą pasakė žinomas lietuvių draugas Arkivyskupas Francisco Aragone. Po pietų buvo iškilmingi mišparai, po kurių sekė išpūdinga procesija Brasil ir Rivadavia gatvėmis, kurioje dalyvavo Aušros Vartų parapijos mokiniai, įvairios organizacijos ir didelė minia tautiečių iš Buenos Aires ir Avellanedos. Pirmą kartą procesijoje dalyvavo ir uniformuoti lietuviškieji skautai. Šventė paliko gerą išpūdį ir gražiai reprezentavo organizuotą lietuvių koloniją vietinių akyse. (L.)

“KAS BAILYS?”

Lapkričio 19 d. šv. Cecilijos Choras savo metinės šventės proga suruošė viešą parengimą Lietuvių Salėje Avellanedoje. Programoje Jaunimo Dr-jos vaidintojų būrelis suvaidino komediją “Kas bailys?”, o šv. Cecilijos choras padainavo naujų lietuviškų dainų. Lapkričio 20 d. savo ir Aušros Vartų parapijos metinės šventės proga šv. Cecilijos choras, pianistui Andriui Kuprevičiui dalyvaujant, per Radio Mitre stotį davė lietuviškos dainos koncertą ir dalyvavo savo mišiose Aušros Vartų parapijos bažnyčioje. Tenka pasidžiaugti, kad šv. Cecilijos choras už savo koncertus per radio susilaukia vis daugiau padėkos laiškų ne tik iš lietuvių, bet ir iš vietinių argentiniečių tarpo. (L.)

SPARČIAI AUGANTI LIETUVIŠKA ĮMONĖ

1948 m. trys lietuviai: Petras Vidūnas, Vladas Palačionis ir Antanas Masiulis įsteigė lietuvišką stiklo apdirbimo įmonę Buenos Aires mieste. Pradėjusi tik su kukliu pradžios kapitalu, ši įmonė sumaniai vedama, sparčiai plečiasi. Pradžioje buvo išpildomi tik didelių firmų užsakymai, dabar gi jau dirbama savarankiškai ir pati įmonė savo pagamintas prekes parduoda krautuvėms bei smulkiems pirkėjams. Šiandien įmonė, šalia centro Zavaleta 551 gatvėje, turi savo skyrių Dr. Juan Madera 1694 gatvėje, įsigijo moderniškas krosnis bei mašinas, kurias aptarnauja keliolika samdomų darbininkų, daugumoje lietuviai. Pažymėtina, kad lietuviai yra gambiausi stiklo graviruotojai. (B.)

IŠVYKSTA Į JAV

Kazys Švabauskas, 1929 m. atvykęs nuo Aukštadvario į Argentiną, gruodžio 7 d. gavo JAV vizą ant lietuviško užsienio paso, kurio galiojimas buvo neseniai pratęstas Lietuvos Pasiuntinybėje Urugvajuje. K. Švabauskas išvyksta pas savo brolių Aleksan-

Vytauto Nalivaikos Pensionas
“LIETUVA”

Kviečia visus praleisti atostogas žavingose Ibicuy salose. Ramybė, grynas oras, geras maistas maudymosi, irklavimo bei žuvavimo pramogos. Iš Buenos Aires stoties Perón išvykti traukiniu (5.20 val.) į Campana, iš kur trečiadi., šeštadi. ir sekmadi. išeina motorlaivis (lancha) į Islas Ibicuy. Išlipti prie Tres Bocas Sagastume.

dra. Nors yra labai išsilgęs savo šeimos, likusios Lietuvoje, tačiau negali grįžti pas ją, nuo kurios jau seniai veltui laukia bet kokio gyvybės ženklų. (L.)

FILATELISTAI ARGENTINOJE

Neseniai iš Europos į Argentiną su šeima atsikėlęs Lietuvos Filatelistų Sąjungos narys Vladas Cibavičius turi pilną lietuviškųjų pašto ženklų rinkinį. Jis sutinka savo ženklų atsargomis papildyti kitų filatelistų rinkinius. Nors Argentinoje filatelistinis susidomėjimas nėra didelis, tačiau netrūksta gabių rinkėjų, kaip rodo neseniai La Platoje mirusio Stasio Bogušo pavyzdys, kuris paliko beveik pilną Lietuvos pašto ženklų rinkinį. Būtų gera, jeigu Argentinos lietuviai filatelistai sudarytų savą filatelistų dr-ją, kuri galėtų duoti savo nariams prityrusių specialistų patarimų, keistis ženkais, suruošti lietuviškų ženklų parodas ir kt. Šiaurės Amerikoje pavyzdinčiai veikia stipri liet. filatelistų dr-ja “LIETUVA”, kurios pirmininku yra Dr. Walter Eisin, vienas žymiausių filatelistų ir specialistų Lietuvos pašto ženklų srityje. Jie leidžia tenai savo biuletinį (red. Ieva Lukas), ruošia parengimus ir ugdo jaunąją liet. filatelistų kartą. B.

3 METAI VYČIAMS ARGENTINOJE

Atžymėdami savo veikimo 3 metų sukaktį, lapkričio 26 d. Argentinos Vyčiai Lietuvių Salėje Avellanedoje suruošė gražų parengimą. Po Vyčių klubo

pirm. S. Juknos atidaromojo žodžio, turiningoje programoje dalyvavo pianistė L. Martinėnas, akordeonistas B. Paštuolis, Vyčių vaidintojų ir sportininkų būrelis. Gausi publika su pasitenkinimu sekė įdomią ir vertingą programą.

Lapkričio 27 d. buvo religinė šventės dalis Aušros Vartų parapijos bažnyčioje, kurioje dalyvavo visi nariai ir narės organizuotai. (L)

AUŠROS VARTŲ MOKYKLA BAIGĖ MOKSLO METUS

Lapkričio 13 d. liet. Aušros Vartų parapijos mokykla savo metinės šventės proga suruošė viešą pasirodymą Lietuvių Salėje Avellanedoje. Įdomią programą išpildė mokyklos ir vaikų darželio vaikai. Be tėvų šventėje dalyvavo seimo atstovas Sr. Fr. Bertranas ir daug svečių iš dvasiškijos bei pedagogų tarpo.

Lapkričio 29 d. mokykla turėjo savo tradicinę išvyką į gražiąsias Buenos Aires apylinkes, kur praleido visą dieną. Lapkričio 30 d. darbas mokykloje baigėsi ir prasidėjo vasaros atostogos. 6-ąjį skyrių baigė 22 mokiniai, jų tarpe Liucija Paliuolionytė ir Arnoldas Volskis.

Tėvų ir vaikų pasitenkinimas šiąja Seserų Kazimieriečių pavyzdžiai vedama mokykla yra didelis, taip kad sunku bepatenkinti visus norinčiųjų įstoti prašymus. Patariama, kad lietuviai tėvai pasiskubintų įrašyti savo vaikučius, nes nuo jų skaičiaus ir noro priklausys lietuviškųjų dalykų (lietuvių kalbos, istorijos, geografijos, rankdarbių) dėstymo sutvarkymas ateinančiais 1950 metais. (L)

NAUJA LIETUVIŠKA ŠEIMA

Lapkričio 26 d. "Laiko" redakcijos narys ir nuolatinis jo bendradarbis Dr. Augustinas Laucis su Marija Radionovaite sukūrė lietuvišką šeimos židinį. Moterystės sakramentą Aušros Vartų parapijos bažnyčioje suteikė kun. P. Garšva, M.I.C. Liudininkais — kūmais buvo ponis Katalina Čekanauskienė ir ponas Kazimieras Deveikis. Vakare p. p. Povilonių namuose Avellanedoje įvyko iškilminga vestuvių vakarienė, kurioje dalyvavo nemažas skaičius jaunavedžių draugų ir artimųjų. Tarp svečių matėsi p. p. inž. Jonas ir Katalina Čekanauskai, E. Čekanauskienė, Deveikiai, Urbiečiai, Namikai, Poviloniai, Petravičiai, kun. Garšva, kun. Černiauskas, dr. Zotovas su savo sužadėtine, Šerkšnas su sužadėtine, Noreikienė, Vaitkevičiūtė, Jusaitis, Virbickas, Taraška, Zubrickas ir k. Vaisėse darniai skambėjo lietuviškos dainos ir lietuviški linkėjimai. Linkėtina, kad naujoji šeima būtų laiminga, tikrai lietuviška ir geras pavyzdys mūsų lietuviškai visuomenei.

L. K.

Antanas ir Eleonora Dičiūtė Matukai lapkričio 9 d. atšventė 25 m. vedybų jubiliejų. Jie atvyko prieš pora metų iš Šveicarijos ir aktyviai įsijungė į lietuvišką darbą, giedodami choruose ir dalyvaudami ruošiamuose vaidiniuose. Pažymėtina, kad visa šeima — tėvai ir sūnus Anatolius - Algirdas gieda šv. Ce-

cilijos chore. Linkime jiems sveikiems susilaukti laimingo auksinio moterystės jubiliejaus jau Lietuvoje.

(L)

Kun. K. Vengras M.I.C. lapkričio 30 d. išvyko į Rosario ištirti pastovios lietuvių parapijos įkūrimo galimybes tame mieste. Laikinais apsigyveno "Buen Pastor" kapelianoje prie Laprida ir Virasoro gatvių, netoli didžiosios San Martin gatvės. Gruodžio 8 d. grįžo į Avellaneda vesti metines rekolekcijas Tėvams Marijonams. Laikinais jį pavaduoti į Rosario išvyko kun. J. Margis M.I.C. (L)

Irena Andriuskaitė, humanitarinių mokslų studentė, lapkričio 19 d. šventė 20 metų sukaktį. Ta proga jos tėvų Adelės ir Vaclovo Andriušų namuose buvo didelis pobūvis, kuriame be giminių dalyvavo daug žymių industrialų ir studentų. Tenka pasidžiaugti, kad Andriušų šeima yra lietuviškai susipratusi, pilnai įvertinanti mokslo reikšmę ir tuo duodanti gerą pavyzdį mūsų žmonėms. Visi kas tik įstengia turėtų leisti vaikus į mokslą, nes nuo to priklausys geresnė ateitis. Atsiminkime, kad negausi vietos žydų kolonija žino ką daro, jeigu 80% medicinos ir net 20% teisės studentų čia yra žydų kilmės.

Įkurtuvės. Lapkričio 27 d. pp. Smulkevičiai Monte Grande atšventė savo naujo namo įkurtuves. Namą pašventino kun. Kaz. Černiauskas M.I.C. Įkurtuvių vaisėse dalyvavo inž. J. ir K. Čekanauskų šeima, pp. Lapinskai, Ožinskai, Povilauskai, Petrauskai ir kt.

K.

Petroniai ir Sudniai suruošė didelį lietuvišką pobūvį su asada š. m. gruodžio 4 d. Villa Elisoje. Svečių tarpe buvo žinomi kolonijos industrialai ir kiti pp. Petronių bei Sudnių bičiuliai. (L)

K.

Petras Kazlauskas, giminaičio N. Leipaus sūnaus krikštynų proga surengė iškilmingą savo naujų namų pašventinimą N. Pompeya š. m. spalio 16 d. Svečių tarpe buvo ir "LAIKO" red. (L)

(L)

Emilija Čekanauskienė, savo ir vyresniosios dukters Sofijos metinių proga lapkričio 29 d. suruošė jaukų bičiulių pobūvį, kuriame dalyvavo pp. Katalina ir inž. J. Čekanauskai, P. D. S. Acrocca su tėvais, pp. Paulina ir Vl. Urbiečiai su sūnum Rudolfu, Konstancija ir Kaz. Deveikiai, inž. A. Dičius su Ponia, kun. K. Černiauskas, Dr. Guarinioni su Ponia, Dr. Fortiano, Audinių fabr. dir. Balbidovas ir kt. (L)

K.

IŠVYKO ATOSTOGŲ

Gruodžio 8 d. pp. Katalina ir inž. Jonas Čekanauskai išvyko savaitei į Mar de Plata.

Gruodžio 9 d. pp. Veronika Griškevičienė ir Bronė Augustinienė iš Quilmes išvyko į Mar del Plata atostogoms.

● Trumpoms atstogoms iki gruodžio 21 d. į Mar del Plata išvyko Ponia Emilija Čekanauskienė su dukterim Nelida. (L)

(L)

MATEMATICOS IR FIZIKOS PAMOKAS

duoda 25 metus pedagogo darbą dirbęs Dr. J. Mačernis. Kreiptis į Lietuvių Parapiją Avellanedoje, T. E. 20 - 9027.

Mendoza

Kun. Alfonsas Grauslys, neseniai išvykęs į Mendozą, laikinai eina seserų saleziečių kapeliono pareigas Godoy Cruz priemiestyje (C. Córdoba 249). Rašo, kad mieste labai daug medžių, nepaprastai gražus parkas, sveikas ir grynas oras, žavingos aukštųjų kalnų supamos apylinkės. (L.)

Vytautas Sadzius, "LAIKO" skaitytojas ir bendradarbis, gyvenęs Mendozoje, Catamarca 370, mums rašo, kad gyvendamas toli nuo lietuviškųjų kolonijų išsiilgo lietuvių ir tik lietuviškoji spauda yra vienintelis dvasinis atsigaivinimas. Artimoje ateityje tikimės sulaukti jo reportažo apie Mendozą, jos apylinkes, gyventojų būdą bei papročius, apie vietos lietuvių ir galimybes tenai įsikurti. (L.)

MONTEVIDEO

NUNCIJUS LIETUVOS PASIUNTINYBEJE

Lapkričio 24 d. Lietuvos Pasiuntinybėje lankėsi naujasis Apaštaly Sosto Nuncijus Urugvajaus respublikai Mons. Paccini. Aukštasis svečias revizitavo Lietuvos Ministrą Dr. K. Graužinį, ta proga pareiškdamas savo ir Apaštaly Sosto palankumą Lietuvai. (L.)

LIETUVOS MINISTRAS PAS MONTEVIDEO ARKIVYSKUPĄ

Lapkričio 22 d. Lietuvos Nepaprastas Pasiuntinys ir Įgaliotas Ministras P. Amerikai Dr. K. Graužinis lankėsi pas Urugvajaus Metropolitą J. E. Arkiv. Antonio M. Barbieri. Pasikalbėjimas užtruko apie pusantros valandos. Arkivystupui buvo įteikta įvairūs leidiniai apie Lietuvą ir papasakota apie Bažnyčios ir dvasiškijos padėtį Lietuvoje, apie terora ir baisias deportacijas, apie kolūkių steigimą ir apie tautos vedamą kovą viduje ir užsieniuose. Arkivyskupas gyvai domėjosi Lietuva ir užtikrino savo visišką prielankumą ir paramą teisingai Lietuvos bylai. Jo įsitikinimu Lietuva vienu ar kitu būdu vistiek vėl bus laisva. (L.)

IŠVYKO ATOSTOGŲ

Lapkričio 29 d. Lietuvos Ministras P. Amerikai Dr. K. Graužinis su šeima išvyko iš Montevideo į Kordobą (Argentinoje) trumpų atostogų. Pakeliui buvo sustojęs Buenos Aires, kur jį pasitiko vietinės lietuviškosios visuomenės ir spaudos atstovai. (L.)

KOLONIJOS NAUJIENOS

U. L. Tremtinių Vaikams Globoti Draugija, kultūriečių patalpose surengusi labdarybės tikslui arbatėlę, įvairiais būdais ten surinko arti poros šimtų urg. pežų. Sudėjus su kasoje turėtais norima nupirkti ir Europon išsiųsti 1,400 kilogramų ryžių vargstantiems lietuvių vaikams.

Urugvajiečių - Lietuvių Kultūrinė Sąjunga lapkričio 17 d. Lietuvos Pasiuntinybėje turėjo pobūvį-cockailį, kurio proga draugiškoje nuotaikoje pasižmonėjo kolonijos lietuvių ir Lietuvos draugų urugvajiečių.

Dideliame valdžios pavyzdiniame dvare "La Estanzuela" įvyko Pirmasis P. Amerikos agronomijos tyrinėtojų kongresas, į kurio atidarymą buvo pakviesti valstybės prezidentas, ministrai, diplomatai, jų tarpe ir Dr. K. Graužinis su Ponia. K.

Mašina lietuviškiems raštams austi. Žinomas vietos veikėjas Vytautas Dorelis, prieš metus sukūręs su lietuvaite M. Morkevičiūte šeima, yra "Intelas S. A." audimo fabriko mechanikas. Neseniai laisvomis nuc darbo valandomis, brolio Albino padedamas, pasigamino savos konstrukcijos mašiną, kuria jau audžia lietuviškų raštų juostas, kaklaryšius, šalius ir kt. Netrukus rengiasi mašiną pritaikinti ir liet. raštų audekams austi. Jo gaminiams susidomėjimas ir paklausa auga ypačiai vietinių tarpe. Norintieji tesikreipia į jį patį (Baltimore 1515, Penñarol, Montevideo). Kaimynas.

LIETUVOS LAISVĖS KOVŲ ATGARSIAI

Lapkričio pradžioje Urugvajaus dienraštinė spaudoj pasirodė tarptautinės žinių agentūros UP pranešimas iš New Yorko apie prel. M. Krupavičiaus įteiktą VLIKo skundą Jungt. Tautų Organizacijai dėl pasibaisėtinų Lietuvos žmonių trėmimų į Sibirą. Urugvajaus prezidento dienr. "Acción" tą žinią didelėmis raidėmis išidėjo pirmoje vietoje, pabrėždamas, jog laisvieji lietuviai kaltina Sovietus išnaikinus virš pusės milijono jų tautiečių.

Minimas memorandumas taip pat buvo išverstas ispanų kalbon ir Lietuvos Ministro P. Amerikai, Dr. K. Graužinio įteiktas Urugvajaus užs. reik. Ministrui, diplomatams ir spaudai. Prieš tai dar tam pačiam ministrui buvo įteikta kita nota, kurioje vienuolikos paverktų Europos tautų vardu ONU Generaliniam Sekretoriui nusiskundžiama žmogaus teisių sužalojimu komunistų pavergtose šalyse. Urugvajaus u. r. min. Dr. Cesar Charlone pareiškė užuojautos, sakdamas, jog Urugvajus ypatingai rūpinasi žmogaus teisių apsaugojimu ir įgyvendinimu, todėl ši šalis jaučia daug simpatijų pavergtoms tautoms.

K.

Lietuvių Bendruomenės Klausimu Urugvajuje išėjęs "P. A. Lietuvis" š. m. lapkričio nr. piktinasi, kad siūloma Urugvajaus Lietuvių Kultūros Dr.-jai imtis iniciatyvos suorganizuoti laikiną Urugvajaus Lietuvių Bendruomenės organizacinį komitetą, kartu įspėjant, kad tokį komitetą sudarant neturėtų būti užmirštas teisingas visų srovių lietuvių traktavimas ir pakanta. Minėtas laikraštis šitą pasiūlymą pasmerkia kaip hitlerišką ir stalinišką. Būtų įdomu, jeigu to laikraščio demokratai pirma įrodytų, kad visuose demokratiškuose kraštuose priimta taisyklė, pagal kurią valstybės prezidentas prašo imtis iniciatyvos sudaryti vyriausybę stipriausiąją, o ne silpniausiąją partiją, yra Hitlerio ir Stalino bendras išradimas. O gal Urugvajaus stipriausioji lietuvių dr.-ja yra ne Kultūros, o Urugvajaus Lietuvių Taryba ar kita kuri organizacija? Kai tik bus įrodyta, kad Taryba yra stipriausioji organizacija, tada, žinoma, jai reikėtų

siūlyti imtis iniciatyvos: kalbėtis su Kultūros ir kitomis dr-jomis ir bandyti sudaryti visų srovių lietuvių apimantį laikinį Lietuvių Bendruomenės organizacinį komitetą. Tuo tarpu tuščias nekvalifikuotų žodžių barstymas atitinkamai kvalifikuoja jais operuojančią spaudą, kuri pati nusipiešia velnią ir paskui jį išplūsta. Tai kažkaip panašu į tęsimą tradicijų tų "demokratų", kurie patys pasiskelbia save "prezidentais", "direktorijomis", "ministras" ar "komitetais", visai nesirūpindami daugumos nuomone.

Rep.

SMULKŪS SKELBIMAI

● Ieškoma kambarinė Buenos Aires centre. Kreiptis į "LAIKO" Administraciją arba tiesiog T. E. 34-9969 (8-12 val. ir 15-18 val. šaukti Srta. Martinėnas).

● Siūloma kambarinės vieta Buenos Aires centre. Geros sąlygos. Kreiptis į "LAIKO" Administraciją arba tiesiog T. E. 42-3338.

● Jaunai porai (gali būti ir su vaikais) siūloma daržininko ir šeiminkės vieta vasarnamyje. Geros sąlygos: butas iš 2 kambarių ir vonios, daržo ir pieno produktai velti visiems šeimos nariams ir geras atlyginimas. Kreiptis į "LAIKO" Administraciją.

● Parduodu modernišką moterų kirpyklą (Pelueria de Señoras) su naujais elektriniais aparatais ir gyvenamuoju kambariu. Kreiptis į "LAIKO" Administraciją arba tiesiog į Henriką Lukasevičių: Dominguez 525, Piñeyro.

LIETUVIŠKA BALDŲ DIRBTUVĖ

Gaminami įvairių rūšių baldai valgomiesiems, miegamiesiems ir t. t.

Savininkas

Nikodemus Skrandžius

Luzuriaga 750, Capital

T. E. 21-2577

LIETUVIŠKA STIKLO ĮMONĖ

Gaminami ir parduodami gražiausio stiliaus stiklai restoranams, viešbučiams, klubams, kavinėms ir šeimoms pilnais sąstatais ir dalimis. Išnuomojami csadoms, pirknikams ir dideliems pokyliams.

Savininkai

P. Vidūnas, A. Masiulis, Vl. Palačionis

Centras: Zavaleta 551, Cap. T. E. 61-8765

Skyrius: Dr. Juan. Madera 1694, Capital, T. E. 61-8690

ELEKTROS INSTALIACIJA

Namuose ir dirbtuvėse. Įvairių elektrinių prietaisų bei motorų taisymas.

P. Mačernis

Isletas 3865

4 de Junio

Paryžiaus universiteto diplomuotas
gydytojas

Dr. EMILIO CURA

Vidaus ligų specialistas

Hospital Rawson ir Hospital Vecinal de
Lanús gydytojas, priima ligonius savo privačiuose konsultoriumuose

nuo 16 iki 20 val.:

1. Uruguay 763, Avellaneda: pirmad., trečiad. ir penktadieniais;
2. Sarmiento 4143, Lanús: antrad., ketvirtad. ir šeštadieniais.

KIEKVIENAS LIETUVIS SKAITO
VIENINTELĮ PASAULIO LIETUVIŲ
KULTŪROS ŽURNALĄ
A I D A I

AIDAI yra vienintelis mėnesinis mokslo, literatūros bei meno ir visuomeninio gyvenimo žurnalas.

AIDAI žadins tautinės kultūros kūrybą ir skelbs jos laimėjimus

AIDAI burs aplink save visas mūsų tautos intelektualines, menines ir religines pajėgas

AIDAI iki Naujų Metų buvo leidžiami Vokietijoje, nuo Sausio 1, 1950 — Jungtinėse Amerikos Valstybėse.

AIDUS redaguos redakcinis kolektyvas, sudarytas iš žymių lietuvių mokslininkų, rašytojų ir kitų kultūrininkų. Vyriausias redaktorius — rašytojas Antanas Vaičiulaitis.

AIDŲ prenumerata metams: Jungtinėse Amerikos Valstybėse, Pietų Amerikoje, Meksikoje ir Ispanijoje — \$ 5.00; Kanadoje — \$ 5.50; kituose kraštuose — \$ 6.00. Atskiras numeris JAV — 50 c., kituose kraštuose 55 c.

AIDŲ redakcija: Ant. Vaičiulaitis, 2087 N. Main Ave. Scranton 8, Pa.

AIDŲ administracija: A I D A I, Kennebunk Port, Maine, Tel. 5.

ATSIŪSTA PAMINĖTI

Ateitis. Ateitininkų laikraštis, 1949 m. Nr. 1 ir 2 (9 ir 10). Schw. Gmuend, Bismarckstr. 1, Alemania.

Questions Lithuaniennes. Matériaux, Fascicule No. 31. Lithuanian American Information Center, 233 Broadway, Yew-York 7, N. Y.

PAIEŠKOMI ASMENYS:

Fettingas Fridrikas, Urte, Richardas ir Edvinas, Jasiukevičius Edvardas, Juodeikienė-Mačiulytė Eleonora, Kasakaitis Jonas, Kučiauskas Viktoras, Kubilevičius Marijonas, Stasys ir Ona. Ručinsaks Vladas ir Bronislava, Vabalas Pranas ir Vaidalavičius Jonas, Marija ir Adomas.

Dėl paieškavimo smulkmenų prašoma kreiptis į Lietuvos Pasiuntinybę, calle Juan Maria Perez 2820 (Pocitos) Montevideo, Uruguay. Asmeniškai galima teirautis kasdien, išskyrus šventadienius, priėmimo valandomis nuo 9 iki 12 val. Pasiuntinybė

Dr. Med. Juozas Gintyla

Žinomas išijų (ischiatika), reumato ir artritis ligų specialistas, išgydęs visas šių ligų formas jo paties dar Lietuvoje išrastu gydymo metodu, prieš pora metų atvykęs į Argentinq ir jau gavęs visas gydymo teises, priima ligonius garsaus gyd. Dr. Cantilo konsultoriume

Av. M. Quintana 585, Capital, T. E. 41-2714
kasdien 15—19 val., šeštadieniais 10-13 val.

★

Jau ir Argentinoje nevienas nepagydomu pripažintas ligonis buvo pagydytas Dr. J. Gintylos išrastu metodu. Lietuviams daroma žymi nuolaida.

IEŠKAU GYVENIMO DRAUGES

ne jaunesnės kaip 25 metų, lietuvivaitės ar ukrainietės. Esu 38 metų amžiaus mechanikas, nevedęs. Rašyti: A. Pigaga, Brasil 2434, Avellaneda.

Lietuviškas Saldainių Fabrikas "KAUNAS"
gamina įvairių rūšių saldinius
" B I R U T Ė "

Albinas Josys ir Juozas Kalvelis
Savininkai

Calle 7 esquina 20

La Plata

V. RASIŪNO OPTIKA

Gral. Mariano Acha 876, Morón

Darbo valandos: Penktad. 16-18, Šeštad.
13-17 ir Sekm. 13-16 val.

Patogiausias susisiekimasis col. 10
(iki klubo "Pomona")

Jeį siuvėjas reikalingas,
Būk taupus, ekonominas:
Drąsiai ženki pas NENIŠKĮ,
Negaišuodamas nė biškį.

Siuva jis ir miesto frantams
Ir įtinka elegantams.

Nors pigiai paims siuvėjas,
Džiaugsies, į svečius nuėjęs!

JUOZAS NENIŠKIS

Didelis anglišku medžiagu pasirinkimas.

Céspedes 2485 (altura: Cabildo 1200)

Belgrano, Bs. Aires — T. E. 73, Pampa 2916

**JUOZO SABALIAUSKO
KRAUTUVĖ IR PIENINĖ**

Rūgštus ir saldus pienas. Mandagus ir greitas
patarnavimas.

Cuba 3986, Cerro, Montevideo.

" LIETUVOS AIDAI "

Lietuviškoji radio valandėlė kiekvieną
sekmadienį 8 val. 30 min.

Radio Mitre LR6

Dir. ZEFERINAS JUKNEVIČIUS

FUNDICION PRADO

Fundición de Bronce Mecánico, Aluminio y Herrajes en General. Sección Mecánica y Estampados
Matrices de Todas Clases y para Toda Industria

EDUARDO JUSYS

Molinos de Raffo 473

Montevideo

Telefono: 22 53 05

Jeigu nori pirkti arba parduoti
žemės sklypą (lotą)

bet kokio dydžio ir bet kioje vietoje
kreipkis į

ANTONIO ZIDELIS

J. A. ROCA 1047, HURLINGHAM — F. C. P.

T. E. 655 - 0423

RUDOLFO KUREIKIO

LIETUVIŠKA KIRPYKLA

Brasil 800, 4 de Junio (priešais Lietuvių Salę)

DIPLOMUOTA MODISTĖ
MAGDALENA TUMOSIENĖ

Priima įvairius sezoninius ir proginius
užsakymus

Sarmiėnto 510

Avellaneda

Pirmaeilis Moterų Grožio Salonas
KIRPYKLA "LA RUBIA"

Savininkė:

ONA KASPARIENĖ

Soler 3441

Bs. Aires

T. A. 79, Gómez 2528

ALFONSO BARTAŠIŪNO

Metallų liejimo ir apdirbimo Įmonė

Zapican 2789

Montevideo

Telefono: 23 7 48

PRITYRUSI MODISTĖ

ONUTĖ ZUPKIENĖ

Gral. Aguilar 1253

Montevideo

ČIUŽINIŲ IR UŽUOLAIŲ
Dirbtuvė - Parduotuvė

Parduodama bovelna, vilnos ir įvairios drobės. Daroma valizoms užvalkalai. Taisomos įvairios minkštos kėdės, daromos gulimos kėdės ir turkiškos lovos.

Kaimos labai prieinamos.

Antanas Šalčiūnas

Juan B. Alberdi 933 T. E. 60-2784
Buenos Aires

Baldų Fabrikas

Gaminami visų rūšių ir stilių baldai

Antanas Girdauskas

Savininkas

Hernandarias 1721 Buenos Aires

Bronzos valcavimo ir vamzdelių traukimo

Dirbtuvė

Priima įvairius užsakymus

Antanas Barzdžius

Savininkas:

Av. Alvarez Jonte 1657, Bs. Aires. T. E. 59-5248

FOTO EMILIJA

ATLIEKAMI ĮVAIRŲS FOTO DARBAI

EMILIJA JASIUKYNIENĖ

Savininkė

Nogoya 2969, Villa del Parque. T. E. 50-7319

Batų Dirbtuvė ir Cigarečių Parduotuvė

Gaminami nauji ir taisomi seni batai

JUOZAS ŠNIPAS

Savininkė:

Cabildo 651 — Villa Porvenir — Avellaneda

SIUVYKLA IR PARDUOTUVĖ

Didelis pasirinkimas

JUOZAS KUČINSKAS

Savininkas

Gral. Roca 4700 Avellaneda

DIPLOMUOTA MODISTĖ
DANUTĖ GILVYDIENĖ

•
Rio Cuarto 3244
Buenos Aires

Didelė ir moderniška moteriškų rūbų
siuvykla

Modas Survila

Darbas atliekamas sąžiningai, meniškai
ir punktualiai

Esmeralda 823 Buenos Aires
T. E. 31-8446

ELEKTRINIS KĖDŽIŲ FABRIKAS "LIT"

Didelis pasirinkimas. Išpildomi įvairūs užsa-
kymai. Pristatome į visas miesto dalis.
Savininkas

Jonas Aukštikalnis

Vienas iš pirmųjų lietuvių, praskynęs kelią
šitai pramonės šakai Argentinoje

Posadas 23, Avellaneda. T.A. 20, Wilde 7831
(aukštuma Av. Mitre 4500)

LIETUVIŠKA VALGYKLA -- RESTORANAS
Skanūs įvairiausių rūšių valgiai. Mandagus
ir greitas patarnavimas

Savininkas

KAZIMIERAS DUDA

Pedro de Mendoza 2117 T. A. 21 - 2952

FOTO STUDIJA

Fotografijų didinimas. Įvairių rūšių portretų
gaminimas. Fotografuoja švenčių,
vestuvių ir kitas iškilmes

Savininkas

Stanislovas Antanavičius

Av. Pavón 1869 Avellaneda

KĖDŽIŲ DIRBTUVĖ

Priima įvairius užsakymus. Darbas atlieka-
mas sąžiningai ir gražiai

Savininkas

M. ŠLIKAS

P-je. Blandengues 3015 (altura H. Cortes 650)
Avellaneda

Lietuviška įvairių prekių Krautuvė

Savininkas

JULĖ SKURAUŠKAITĖ

Lietuviai, remkite savo tautiečius, pirkdami
jų prekes!

Brasil 915, kamp. Mendoza Avellaneda

Metalo išdirbinių fabrikas

Gaminama įvairūs varžtai ir bitoki metaliniai išdirbiniai automatinėmis mašinomis ir dideliu kiekyje

Emilija T. de Čekanauskas

Brandzen 2645
T. A. 22 Avellaneda 8535 ir 4258 — Sarandi

MAŠINŲ FABRIKAS

Šaltam metalo apdirbimui

**KNIEDŽIŲ, VARŽTŲ IR VERŽEKLIŲ
FABRIKAS**

Vladas Urbietis

Savininkas:
C. Morón 3596 (Alt. Pavón 3500), Lanús
T. A. 241, Lanus 0116

KĖDŽIŲ FABRIKAS

Atlieka įvairius užsakymus ir pristato į namus. Didelis pasirinkimas.

JUOZAS JUŠKA

Savininkas

R. Gutierrez 1948 - Avellaneda - T. A. 22 - 5137

ELEKTRINIS KĖDŽIŲ FABRIKAS

Dirbamos įvairaus stiliaus stiprios kėdės viešbučiams, kavinėms, raštinėms ir privatiems butams

Kazys Vanašas ir Stasys Šulnis

Savininkai

Quilmes 184, Bs. Aires, T. A. 61, Corrales 4570

VITRINŲ FABRIKAS

Įvairiausi moderniški įrenginiai vaistinėms, drabužių parduotuvėms, barams ir t. t.

Savininkas:

Kazimieras Kaminskas

Trelles 1545-47 Buenos Aires
T. A. 59, Paternal 3675 ir 1918

Didelis Kėdžių Fabrikas

Gaminamos įvairių rūšių kėdės dideliais kiekiais. Darbas atliekamas sąžiningai ir punktualiai

Savininkai:

Šulnis ir Geigas

Chile 765 — Humberto I 1956
T. A. 20 - 9578 Avellaneda

Correo
Argentino
Casa Central

FRANQUEO PAGADO
Concesión No. 4289

TARIFA REDUCIDA
Concesión No. 4015

Registro Nacional de la Prop. Intelectual No. 282140

Geležinių ir bronzinių įvairaus dydžio varžtų (tornillos) metalui veržti fabrikas
Gaminama automatinėmis staklėmis

Inž. Jonas Čekanauskas

Brandzen 2555 - Avellaneda - T. A. 22-9264
T. A. Particular: 22, Avellaneda 7812

Mechaninė dirbtuvė

Veržeklių gamyba. Gaminamos standartizuotos geležinės ir bronzinės veržeklės
Savininkas:

Inž. Jonas Ramanauskas

Anatole France 390, Sarandi, Avellaneda

LIETUVIŠKA DUONOS KEPYKLA 'EUROPA'

Kepama įvairių rūšių lietuviška duona. Pardavimas vietoje ir su pristatymu į namus. Priimami užsakymai įvairių švenčių ir iškilmių paruošimui

Jonas Motekūnas

Savininkas

Curupayti 230-32 - Gerli F.C.S. - Avellaneda
T. A. 241, Lanus 0933

Lietuviškas kėdžių fabrikas

Gaminamos tvirtos ir stilingos kėdės pagal užsakymą: viešbučiams, kavinėms, raštinėms, krautuvėms ir privatiems butams

Bronius Eidukonis

Savininkas

Salta 265, Sarandi F.C.S. T. A. 22 - 5461

MECHANINĖ DIRBTUVĖ

Įvairiems darbams. — Įvairiausi pritaikymai, padangų ir stabdžių keitimas. Darbas atliekamas sąžiningai ir greitai.

J. Sudnius ir D. Reale

Entre Rios 1866, Buenos Aires - T. A. 23-0903